

Koroiset

2/2016

Koroinen | Röntämäki | Halinen | Orieto | Metsämäki

Agricola kävi Maariassa s. 5

Pelasta meritaimen salakalastajan verkosta s.10

Junat puksuttavat Taskulan rautateillä s. 16

KoroiSet ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa:
vuonna 2016 maalisk., touko-,
syys- ja joulukuussa

Jakelu

5500 kpl, jaetaan kotitalouksiin
ja yrityksiin seuraavissa Turun
kaupunginosissa: Koroinen,
Räntämäki, Halinen, Oriketo,
Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Räntämäki -seura,
Halisten omakotiyhdistys, Hamaron
pienkiinteistöomistajain yhdistys ry,
Maarian seurakunnan Itä-Maarian
alueneuvosto, Turun kristillinen
opisto, Elävän Kulttuurin Koroinen

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen,
puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Tytti Issakainen

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Tytti Issa-
kainen, Tapio Jokinen, Johanna
Lampinen, Pirjo Lehtinen, Timo
Leinonen, Jussi Nurmi, Pertti Pus-
sinen, Pirjo Ranti, Laura Tikkanen,
Virpi Lummevuo

Toimitus

aineisto@koroinen.fi

Kansikuva

Valkovuokkoja Linnasmäessä.
Kuva: Janne Peltonen.

Ulkoasu

Janne Peltonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530,
jokinen.tapio@netti.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muo-
dossa osoitteeseen ilmoitukset@
koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa
ennen lehden julkaisuviikkoa

**Ilmoituksen suunnittelu
ja tekstiladonta**

Ilmoituksen taitto- ja muutostyö:
50 e/tunti, yhden tunnin veloitus on
minimitaksa. Aineisto osoitteeseen
ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään
2 viikkoa ennen lehden julkaisu-
viikkoa.

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki
471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta
sattuneesta virheestä lehden
suurin vastuu rajoittuu ilmoituk-
sen hinnan korvaamiseen. Lehti
ei vastaa virheestä, joka ai-
heutuu esim. puutteellisesta tai
virheellisestä ilmoitusaineistos-
ta, puhelinvälityksestä tapah-
tuneesta väärinkäsityksestä tai
epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1265 e
puoli sivua pysty	1265 e
1/4 sivua	700 e
1/8 sivua	350 e
1/16 sivua	175 e
1/32 sivua	90 e

Alennukset

Vuosialennus 20%
(neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

pääkirjoitus

Osallistaminen ja osallistuminen

Olin 26.4. 2016 koko päivän Lo-
gomossa, jossa selvitettiin *Eviva*-
projektin loppuraporttia. Raporttiin
on koottu Turun vapaa-aikatoimi-
alan tekemiä osallistamiseen, ta-
voittamiseen ja yhteistyöhön sekä
palveluiden kehittämiseen liittyviä
kokeiluja.

Eviva oli Turun kaupungin va-
paa-aikatoimialan yhteinen asuk-
kaiden hyvinvointiin ja vapaa-ajan
kehittämiseen tähtäävä toimintaoh-
jelma vuosina 2011–2015. *Eviva* tu-
lee sanoista ennaltaehkäisevä ja vi-
rikkeellinen vapaa-aika.

Toimintaohjelman tavoitteena
oli vapaa-ajanpalveluja kehittämällä
innostaa yhä useampi kaupunkilai-
nen vapaa-ajanharrastusten pariin,
lisätä asukkaiden osallisuutta ja niin

vähentää merkittävästi sosiaalisia ja
terveydellisiä ongelmia.

Osallisuudella voidaan tarkoittaa

hyvin laajasti erilaisia käsitteitä ku-
ten osallistuminen, osallistaminen,
vaikuttaminen ja valtaistaminen.

Osallisuudella tarkoitetaan asuk-
kaiden kuulemista suunnittelussa ja
osallistumisessa, mahdollisuuksien
mukaan myös testauksessa sekä to-
teutuksessa.

Osallisuusesimerkeissä on yh-
dessä asukkaiden kanssa tarkastel-
tu alueiden vapaa-ajan palveluja ja
etsitty kehitysideoita ja ratkaisua
niihin. Osallisuus palvelukokeilujen
yhteydessä on käyttäjien kokemus-
ten huomioon ottamista sekä yhdes-
sä suunnittelua ja toteutusta.

Kaupungilla on tarkoitus vah-
vasti jatkaa *Evivan* toimintaa ko-
ko kaupungin alueella kolmannen
sektorin kanssa kuluva vuoden
aikana. *Eviva*-toimintaa kokeiltiin
vain neljällä kaupungin alueella, ja
Nummi-Halinen oli yksi pilotti, jo-
ka kohdistui nuorisoon.

Evivan toimintaan ja siihen, mi-
ten sitä tuodaan alueiden jokapäi-
väiseen elämään, tullaan KoroiSet-
lehden sivuilla palamaan monta
kertaa kuluviin vuosien aikana.

Kädessäsi on KoroiSet-lehden
kevätnumero. Lehdestä voit lukea
Koroisten ja Halisten seudun run-
saasta kesätapahtumien tarjonnasta.
Tervetuloa iloisesti mukaan osal-
listumaan, nauttimaan ja vahvista-

maan niin omaa kuin alueen kaikki-
en asukkaiden hyvinvointia!
Hyvää kesää lukijoille!

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

tervehdys

Itsenäisyyden juhluvuosi on kotiseututyön juhlaa

Kotiseutuyhdistykset – jois-
sa toimii noin 150 000 suomalais-
ta – ovat vuosikymmenten ajan
koonneet ja tutkineet paikallista
historiaa, murteita, esineistöä ja ta-
poja sekä vaalineet rakennusperin-
töä, maisemia ja kulttuuriympäris-
töjä ja kehittäneet näkemyksellisesti
asuinalueitaan. Tämän aktiivisen
liikkeen keskusjärjestö on Suomen
Kotiseutuliitto.

Viime aikoina kulttuuriperinnöstä
on käyty runsaasti keskustelua niin
ammattilaisten asiantuntijoiden kuin
asiantuntevien harrastajienkin jou-
kossa, esimerkiksi kotiseutuyhdis-
tyksissä ja muissa kulttuuriperintöä

vaalivissa yhteisöissä.

Keskustelua ovat vauhdittaneet
kansainväliset sopimukset. Suomi
ratifioi Unescon aineettoman kult-
tuuriperinnön sopimuksen keväällä
2013 ja valmistautuu ratifioimaan
Euroopan neuvoston Faron yleis-
puitesopimuksen kulttuuriperinnön
yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Aineellinen kulttuuriperintö on
esineitä ja rakennusperintöä. Ainee-
ton kulttuuriperintö näkyy esimer-
kiksi kielessä, tavoissa, juhlissa,
tiedoissa ja taidoissa.

Suomessa valmistaudutaan par-
haillaan myös itsenäisyyden
100-vuotisjuhlavuoteen. Suunnitte-

lua koordinoidaan maakuntatasolla.

Jo nyt on nähtävissä, että kun
koko Suomi ensi vuonna juhlii, tu-
lee juhlissa esiin moninainen suo-
malaisuus ja suomalainen kulttuuri.
Yksi tae sille, että suomalaisuus on
edelleen tänä päivänä erilaisia pai-
kallisia identiteettejä ja paikallisia
kulttuureja, on ainutlaatuinen koti-
seututyö maassamme.

Haluan lämpimästi tervehtiä ke-
sän kynnyksellä KoroiSet-lehden
lukijoita. Kesä on aktiivista koti-
seututapahtumien aikaa. Kesällä on
mukava tehdä myös kotiseututietoa
tuttuihin tai uusiin oman asuinym-
päristön lähikohteisiin.

Riitta Vanhatalo
Toiminnanjohtaja
Suomen Kotiseutuliitto

Tytti Issakainen

Juhannusaaton kansanlaulukirkko ja juhannusjuhla Maarian kirkossa ja pappilassa 24.6. klo 18.

Lipunnosto klo 18 pappilan pihalla. Siir-
rytään kirkkoon laulamaan kansanlaulu-
sävelmin, saarnaajana kirkkoherra **Katri
Rinne**, liturgina pastori **Nils Spoof**. Juh-
la jatkuu pappilan pihapiirissa ohjelman
ja tarjoilun merkeissä. Tarjoilusta vastaa
Sirpa Rantala.

Koroisten ristin kesähartaus
Marian päivänä lauantaina 2.7. klo 15
Hartaus pastori **Mikko Laurén**, puhe
Museoviraston pääjohtaja **Juhani
Kostet**, kanttori **Marja Haikka**, juonto
Mika Ketola. Kahvitarjoilu. Tapahtuman
20-vuotisjuhla.

Pentti Levenen

YLEINEN ONKIKILPAILU AURAJOELLA lauantaina 21.5.

Kilpailupaikka:

Aurajoki Halinen, lauantaina 21.5.2016 klo 9–14
Sarjat: miehet, miesveteraanit, naiset ja nuoret
alle 16 v.

Järjestää: Turun Kala ja Erä ry. / KoroiSet-lehti
Yhteyshenkilö: Ilkka Aronen, p. 040 572 7618

Kiinteistöössän harjakoneen liikkeit ovat tuttuja muun muassa Halisissa. Huhtikuun alun kierroksella ohjaimissa Erkka Harka.

Turun Kiinteistöässä Oy Orikedolla on kasvanut tasaista tahtia. 1989 perustettu perheyritys tuottaa monipuolisesti kiinteistönhoitoalan palveluja erikoisille kiinteistöille. Kaikki toimii hyvin yrittäjän, työntekijöiden ja asiakkaiden kesken, kun johtotähdenä on laatu.

Kiinteistönhoitoon keskittyneen perheyrityksen luotettavuudesta kielii hyvin se, että ensimmäiset huoltokohteet Suikkilassa ja Mälikkälässä ovat edelleen Turun Kiinteistöässä Oy:n hoidossa. Nykyajan talonmiespalvelut koostuvat ulkoalueiden hoidosta, teknisestä huollosta ja siivouksesta.

Laatu on ykkösasia

– Alussa meitä oli kaksi ja nyt kaksikymmentäviihi, kertoo liikkeenharjoittaja **Teija Harka**.

– Henkilökuntamme on vakituksessa työsuhteessa oleva ammattilaisten joukko. Kilpailemme ennen muuta työn laadulla ja palvelulla, Harka korostaa. – Emme haali ehdoin tahdoin kohteita. Haluamme, että välillemme löytyy sellainen yhteys, että asiakkaat haluavat meidän ja me haluamme oikeasti mennä tekemään juuri niitä töitä.

– Muun muassa porras-

siivouksemme on saanut asiakkailtamme positiivista palautetta tasaisesta ja hyvästä laadusta. Tästä kiitos kuuluu vastuullisille ahertajillemme ja siivoustyönjohtajillemme, joka on ollut palveluksessamme jo 19 vuotta. Emme ole kuitenkaan halunneet laajentaa siivouspalvelujamme muihin kuin niihin asunto-osakeyhtiöihin, joihin toimitamme myös muut palvelut.

– Olisi edelleen toivottavaa, että mentäisiin asiakaspuoleltakin laatu edellä. Valitettavaa, että kun tätä lamaa rummutetaan, niin helposti halutaan verrata huoltoliikkeitä pelkästään hinnan perusteella eikä järjestetä esimerkiksi haastatteluja. Perheyrityksenä haluamme kantaa työstämme vastuun, reagoimme tarvittaessa nopeasti, tunnemme kohteemme, eikä puhelua meillä siirretä henkilöltä toiselle, vaan vastuulliset löytyvät nopeasti, Teija Harka painottaa.

Sähköiset palvelut läpi vuorokauden

Tekniikka ja sähköiset palvelut ovat tulleet myös kiinteistönhoitoon. Ihmiset elävät ihan erityyppistä elämää kuin aiemmin. Ei enää kello seitsemästä kuuteentoista. Suurin osa Kiinteistöässä muuttoilmoituksista ja vikailmoituksistakin tulee ilta- ja yöaikaan.

– Meillä on tietenkin ajantasainen työajan kirjaamisjärjestelmä: Kaikki työtehtävät, jotka tulevat, kirjataan ja ne menevät ajantasaisesti huoltomiehille kentälle. He kuitaavat sieltä, ja sieltä saadaan muodostettua raportit taloyhtiölle. Riippuen siitä, mitä kussakin yhtiössä halutaan, pystyy seuraamaan vaikkapa kulutusta tai vikailmoitusten määrästä, olisiko aihetta esimerkiksi kokonaisvaltaisemman remonttiin, Teija Harka selvittää.

Nykyajan ”talonmies”

Kiinteistönhuoltajan täytyy olla todellinen moniosaaja. Varsinkaan teknisen puolen kiinteistöhuoltomies ei voi olla yksin minkään tietyn alan ekspertti. Hänen täytyy hallita asiat hyvin moninaisesti, ja etenkin kiinteistöautomaation suhteen vaatimustaso on kasvanut valtavasti.

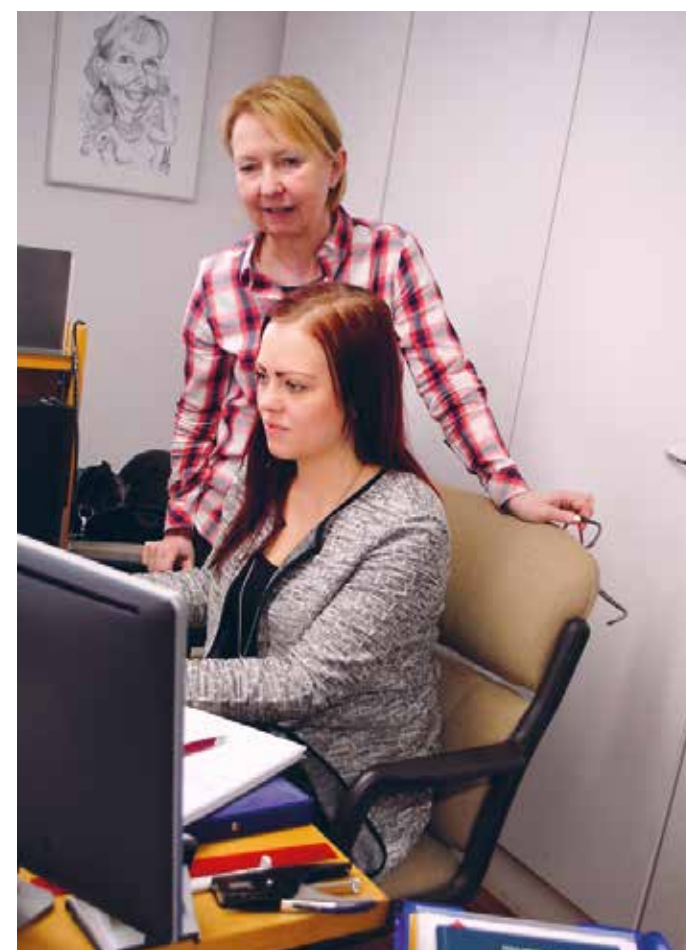
– Tänä on hienoa se, että kiinnostus ja koulutus alaan on lisääntynyt. Silti on oltava käytännön kokemusta, tietotaitoa ja alan viimeistä teknistä osaamista, Kiinteistöässä Teija Harka linjaa.

– Täytyy olla vähintään kiinteistönhoitajan perustutkinto suoritettuna tai hankittava se käytännön kautta. Parhaat huoltomiehet ovat heitä, joilla on pitkän linjan kokemus, Harka toteaa yli kahdenkymmenenviiden vuoden yrittäjyyden perusteella. – He osaavat siis muutakin kuin naputella automatiikkänäppäimiä. Tietävät, miten mikin oikeasti vaikuttaa ja mitä mikin tekee – sehän on se yhdistelmä, mikä on aika haastava tänä päivänä.

Töitä on riittänyt

– Kiinteistöässällä asiakkaat ovat eri puolilla Turkua, mutta myös Liedossa ja Raisiossa. Oriketo on oikeastaan aika hyvä pesäpaikka, Ohikulkutietä pääsee nopeasti kohteisiin. Emme ole tosin pyrkineet systemaattiseen alueelliseen laajentamiseen. Emme ota kaukokohteita etäältä nykyisestä asiakaskunnastamme.

– Kohteemme ovat tulleet oikeastaan suurelta osin pus-

Kiinteistöässä Oy:n pesäpaikassa Ohikulkutien tuntumassa Riimukatu 12:ssa ahertavat Teija Harka ja kiinteistösihteeri, oppisopimusharjoittelija Jasmiina Huuhka.

karadion kautta, tunnustaa Teija Harka, joka uskoo, että Turun alueella töitä heille riittää, ja heittää vielä loppuun: – Emme ole joutuneet vie-

lä kertaakaan väkeä vähentämään.

Teksti: Jussi Nurmi
Kuvat: Timo Leinonen

Tuoreen kyselyn mukaan järjestöjen ja vapaaehtoisten tekemä työ täydentää kuntien palveluita. Kunnat myös suhtautuvat myönteisesti järjestöjen kanssa tehtyyn yhteistyöhön.

Järjestöt ja kunnat tekevät yhteistyötä eniten sosiaali- ja terveys-toimissa sekä sivistys- ja liikunta-toimissa, erityisesti ikäihmisten, lasten ja nuorten palveluissa sekä urheiluseuratoiminnassa.

Järjestöillä on tärkeä rooli sosiaali- ja terveydenhuollon eli sote-uudistuksen toteutuksessa, sillä järjestöjen ja julkisen sektorin läheiset suhteet ovat voimavara pienessä maassa. On tärkeää, että järjestöjen ääni kuuluu sote-uudistuksen käytännön toteutuksessa. Varsinkin hyvinvoinnin ja terveyden edistä-

misessä järjestöt tekevät Suomessa korvaamatonta työtä.

Maaliskuussa 2015 päättyneen Sitran Palvelutori Turussa -hankkeen yhtenä tavoitteena oli julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyön kehittäminen. Kaupungin ja kolmannen sektorin kumppanuuksien kehittäminen on myös osa *Turku 2029* -strategiaan liittyvän *Hyvinvointi- ja aktiivisuus* -ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman *Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen* -osiossa todetaan:

- palveluohjauksen kehittämisessä hyödynnetään ulkopuolisia yhteistyökumppaneita;
- kolmannen sektorin palveluntuottajien toimintaedellytyksiä vahvistetaan kumppanuuksilla ja avustuspoliittikan uudistamisella strategian tavoitteita tukeviksi;
- kaupungin omaa toimintaa ja tehtäviä arvioidaan jatkuvasti ja soveltuvia toimintoja voidaan siirtää kolmannen sektorin toimijoiden toteutettavaksi

kumppanuuteen perustuen;

- kaupungin hallinnoimia sisä- ja ulkotiloja avataan kuntalaisten sekä yhteisöjen käyttöön ja niiden käyttöä helpotetaan;
- kaikki kaupungin tilat arvioidaan laajemman hyödyntämisen näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveystalokunta myöntää vuosittain avustuksia erilaisille järjestöille. Vuonna 2015 avustukset olivat yhteensä noin 1,9 miljoonaa euroa.

Avustukset muodostuvat kansanterveystyötä, ehkäisevää päihdetyötä ja sosiaalista hyvinvointia tuottavien yhdistysten kohdennetuista avustuksista ja hyvinvointitoimialan järjestöille myönnettävistä avustuksista.

Myös hyvinvointitoimialan tavoitteena on luoda strategian mukaisesti järjestöjen kanssa pitempiaikaisia kumppanuuksia, joita tukevat avustustoiminnan linjaukset, tilaratkaisut ja soveltuvien toimintojen

siirto järjestöjen hoidettavaksi.

Sosiaali- ja terveystalokunta on vahvistamassa järjestöjen käyttöön soveltuvien tilojen luovutuksen ja käytön periaatteita sekä tilakohtaiset vuokrat keväällä 2016 siten, että ne voidaan ottaa käyttöön 1.9.2016 alkaen.

Tiloja tarjotaan pääsääntöisesti ilman rahallista vastiketta ja sellaisten järjestöjen tai toimijoiden käyttöön, joiden toiminta tukee vahvasti sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa. Hyvinvointitoimialan kanssa yhteistyötä tekevien järjestöjen osalta korostuvat erityisesti esteettömyys, saavutettavuus ja turvallisuus.

Sosiaali- ja terveystalokunta järjestöt sekä eläkeläis- ja vammaisjärjestöt saavat tilat alennetulla vuokralla. Vuokria määriteltäessä varmistetaan, että 65 vuotta täyttäneet turkulaiset pääsevät edullisesti nauttimaan monipuolisista liikunnallisuudesta ja kulttuurianista Seniorirannekkeen ja -kortin ja

Kimmokerannekkeen avulla myös hyvinvointitoimialan käytössä olevissa tiloissa.

Aktiivisen kansalaisyhteiskunnan ja aktiivisten järjestöjen apu on korvaamatonta myös maahanmuuttajien vastaanottamisessa. Järjestöjen asiantuntemusta ja vapaaehtoistyötä tarvittavan edelleen sekä akuutissa tilanteissa että kotouttamisessa.

Hyvinvointivaltiota on rakennettu järjestöjen, kuntien ja valtion tiiviissä yhteistyössä ihmisen parhaaksi. Kumppanuutta tarvitaan myös tulevaisuuden palveluissa.

Tavallisen ihmisen arki ja käytätäkä kokemus kanavoituu järjestöjen kautta valmisteluun. Sitä tarvitaan, jos halutaan rakentaa palvelut apua tarvitsevien ihmisten eikä järjestelmän näkökulmasta.

Riitta Karjalainen
vanhusten asumispalvelujen päällikkö

PALVELLAANKO SINUA NYKYISESSÄ PANKISSASI?

Meiltä saat tutkitusti parasta pankkipalvelua

Tea Anttila
Controllor
02-4711 401

Annamaija Laaksonen
Palveluneuvoja
02-4711 473

Juha Niemelä
Toimitusjohtaja
02-4711 418

Elisa Laaja
Palveluneuvoja
02-4711 474

Sari Juslenius
Palveluneuvoja
02-4711 475

POP Pankki
Lähellä ihmistä

Kauppiaskatu 9, 20100 Turku
puh. 02-4711 470
www.poppankki.fi/lieto
etunimi.sukunimi@poppankki.fi

POP Vakuutus
www.popvakuutus.fi

TURUN SILMÄLASER

YLÄLUOMILEIKKAUS EROON VÄSYNEESTÄ ILMEESTÄ

län myötä luomien iho veltostuu, ilmeestä saattaa tulla väsynyt ja alakuloinen. Ongelma voidaan hoitaa leikkauksella, joka on potilaalle helppo, ja toipuminen on nopeaa.

Turun Silmälasenissa käytetään radiofrekvenssi-menettelmää. Sillä ihoviilto saadaan tehtyä hyvin tarkasti ja sen leikkauskärki hyydyttää verenvuotoa edetessään. Leikkaushaava on siisti jo pian leikkauksen jälkeen.

**Varaa aika maksuttomaan
ennakkoarvioon**

020 734 9620

facebook.com/turunsilmalaser
www.turunsilmalaser.fi
Rauhankatu 4
Puh 020 734 9620

Harraste- ja matkailuajoneuvopäivä La 14.5. 2016 klo 10-14

**MOONSHINE
ROCKERS**

**Esitykset 10:30,
11:30, 12:30 & 13:30**

***Katsastuksia ilman ajanvarausta,
tarjoilua, bändi lavalla, Mehiläisen
terveydenhoitajat tekevät mittauksia ja
AMA ry:n museotarkastajia paikalla ym.**

TERVETULOA

WP-Katsastus Oy
Tuulissuontie 34
Tuulissuo, Lieto
p. 02 4364300

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

LPL

Mikael Agricolan päivänä dosentti Terttu Lempiäinen (vas.), maisteri Mikael eli Niilo Rantala ja professori Kaisa Häkkinen avasivat oven Agricolan kasvimaailmaan. Maarian historiallinen pappila, jonka tantereilla Agricolakin aikoinaan liikkui, sopi hyvin taustamaisemaksi.

Huhtikuulla pitää syömän hyvii yrttii, neuvoi Agricola

Mikael Agricolan päivänä, huhtikuun yhdeksäntenä, professori **Kaisa Häkkinen** ja dosentti **Terttu Lempiäinen** johdattivat kuulijat Maarian

kirkossa puolen vuosituhannen taakse Agricolan ajan kasvien ja kielen maailmaan. Vuoropuhelua matkaoppaiden kanssa kävi itse maisteri Mikael.

Räntämäki eli nykyinen Maaria oli 1540-luvun alussa suomen kirjakielen isän palkkapitäjä, jossa hän toimi seurakunnan esipaimenena.

Professori Kaisa Häkkinen viittasi Maarian kirkkoherrojen rooliin uomen kielen kehittämisessä. **Jaakko Finno** (n. 1540–1588) julkaisi ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan. **Jaakob Tengström** (1755–1832), josta tuli Suomen ensimmäinen arkkipiispa, aloitti virsikirjan uudistamistyön.

Uudistusperinnettä jatkoi myös **Jaakko Haavio** (1904–1984), josta voi lukea toisaalla tässä lehdessä.

Häkkinen muistutti, että Agricolalla oli uudisraivaajana aivan erityinen asema:

– Mikael Agricola oli ensimmäinen, joka sai suomenkielisiä kirjoja painetuksi.

– Abckiria ilmestyi vuonna 1543. Harvat osasivat tuohon aikaan lukea, mutta kaikki ymmärsivät, kun kirjaa luettiin omalla kielellä. Se oli merkittävä asia, Kaisa Häkkinen sanoi.

Kirjojen välityksellä kieli levisi kaikkialle samanlaisena, ja niin luotiin yhteistä suomen kieltä.

Agricola nimesi kymmeniä kasveja monipuolisessa Ruokouskirjassaan, Uuden testamentin ja Vanhan testamentin osien suomennoksissaan sekä muissa kirjoissaan: kaali, pellava, minttu, salvia, ruis, pipuri, viikuna, kurbita, ruuta...

– Agricolan tekstit ovat vanhimpia suomalaisia kirjallisia dokumentteja hyötykasveista, dosentti Terttu Lempiäinen korosti.

Kuulijat saivat muun muassa tietää, että Agricolan mainitsema ohra on Suomen vanhin viljelykasvi ja että sen varhaisimmat todisteet lähes 4000 vuoden takaa on löydetty Maarian Niuskalasta.

Agricolan aikaan papit saivat verotulonsa suurelta osin

luonnontuotteina. Niinpä Maarian Kärämäen, Raunistulan ja Aninkaisten tiedetään maksaneen kymmenykset pavuistaan ja herneistään.

Esitelmöitsijät kävivät vuoropuhelua Mikael Agricolan alias **Niilo Rantalan** kanssa. Tilaisuuden toista sataa osanottajaa keskittyi Agricolan Ruokouskirjan kalenteriosan huhtikuisiin neuvoihin:

– Tällä kuulla juoman pitää lämmin ja hyvä, ja syömän hyvii yrttii tuorehen veren saadakses. Ja nauttia betonikaa, koiruohoo ja kvesyrttii juomasas.

Teksti ja kuva: Tytti Issakainen

Jos betonika, kvesyrtti, kurbita ja ruuta jäivät ihmetyttämään, niiden salaisuudet aukeavat Kaisa Häkkisen ja Terttu Lempiäisen teoksista Agricolan yrtit ja Aaloesta öljypuuhun.

Turun eläin- ja kasvitieteellinen seuran edustajat Petter Portin (vas.), Maria Louna-Korteniemi ja Kalle Ruokolainen laskivat seppeleen Pehr Kalmin muistomerille Maarian kirkossa maaliskuussa.

Suomen ekologian isän syntymästä 300 vuotta

Turun eläin- ja kasvitieteellinen seura laski maaliskuun 6. päivänä seppeleen **Pehr Kalmin** muistolaatille Maarian kirkossa. Kukkalaiteeseen oli sidottu oksia amerikkalaisesta jättituijasta vertauskuvana suomalaisesta biologian jättiläisestä ja Amerikan löytäjästä.

– Me suomalaiset biologit olemme tulleet tänne Pehr Kalmin, suuren suomalaisen luonnontutkijan ja tutkimusmatkailijan, haudalle osoitamaan kiitollisuutta ja kunnioitusta tänään, kun hänen syntymästään on kulunut 300 vuotta, lausui professori emeritus **Petter Portin** puheessaan Maarian kirkossa sunnuntaina 6.3.2016.

Portin muistutti, että Pehr Kalm oli Turun akatemian ensimmäinen talousopin pro-

fessori vuosina 1747–1779.

– Maailmakuuluisuuden hän saavutti Pohjois-Amerikkaan tekemällään tutkimusmatkalla, joka alkoi 1747 ja kesti lähes neljä vuotta. Matka tapahtui **Carl von Linnén** aloitteesta Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian toimeksiannosta ja se oli omana aikanaan poikkeuksellinen hanke. Kyseessä oli nimittäin ensimmäinen tutkimusretki Uuteen Maailmaan, jollaista yksikään Euroopan kansakunta ei ollut aikaisemmin toteuttanut.

Kalm toi matkaltaan uusia viljelykasveja ja kokeili niiden kasvatusta Hirvensalon Sipsalossa. Viljelykokeet eivät onnistuneet toivotusti, mutta niitä voidaan pitää ensimmäisinä kokeellisen eko-

logian tutkimuksina Suomessa.

– Pehr Kalm oli valistus- aatteen ja hyödyn aikakauden katsantokantojen aito edustaja ja pyrki edistysajatuksen hengessä parantamaan isänmaan oloja sekä sen kansalaisten hyvinvointia. Paitsi Suomen ekologian isäksi häntä on mainittu myös Suomen puutarhatalouden isäksi sekä suomalaiseksi Amerikan löytäjäksi, Petter Portin sanoi.

Maarian kirkkoherrana Pehr Kalm toimi vuodesta 1763–1779 ja asui tiettävästi ajoittain silloisessa hirsirakenteisessa pappilassa, joka on edelleen pappilan pihapiirissä.

Teksti ja kuva: Pertti Pussinen

UUTTA! Jätekeskuksissa vastaanotetaan tänä vuonna maksutta myös kodin poistotekstiilejä!

TERVETULOA TOPINOJALLE!

Topinojan jätekeskus vastaanottaa siivouksen ja remontoinnin jätteitä joka arkipäivä sekä kesällä joka kuukauden viimeisenä arkilauantaina.

Tervetuloa asioimaan!

Sähkölaitteet, vaarallisten jätteiden pienerät*, metalliromu, pienet puhtaat maa-kuormat sekä risut ja yksittäiset kannot vastaanotetaan kotitalouksilta maksutta. Myös kodin poistotekstiilit vastaanotetaan tänä vuonna maksutta. Muiden jätteiden hinnastot ja lajitteluohjeet osoitteessa www.lsjh.fi.

* max 50 kiloa tai litraa

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkatu 7, Turku. Avoinna arkisin klo 6.30–21.00 sekä huhti-lokakuussa joka kuukauden viimeinen arkilauantai klo 10–15.

Apua oman kodin jätehuoltoon!

Lounais-Suomen Jätehuolto tarjoaa maksuttomia jäteoppaita lajittelua tai kompostointia helpottamaan. Ota yhteyttä niin kerromme lisää!

LOUNAIS-SUOMEN JÄTEHUOLTO
www.lsjh.fi • 0200 47470

Emilia ja Matti Marjanen lastensa Väinön (vas.), Kaarlön, Vilhon ja Ellin kanssa noin vuonna 1901 otetussa valokuvassa.

Lähes 130 vuotta sitten Maarian pappilaan asettui uuden kirkkoherran perhevään kanssa pikkupiika Milja Ruovedeltä. Röntämäkeläiset tulivat tuntemaan hänet Prusin emäntänä. Markku Vasama kertoo muistelmassaan isotätinsä vaikutuksesta suvun vaiheisiin.

Vuonna 1879 sai Ruovedellä Rajalahden kylän Aution pappila uuden asukkaan, kun kappalaiseksi valittu **Ivar Markus Tallgren** saapui puolisonsa **Jenny Maria Montinin** kanssa Ruovedelle. Pappila sijaitsi luonnonkauniilla Näsijärven vesistön niemellä noin kolmen kilometrin päässä Sofia Magdalenan kirkosta. Pitäjä oli laaja, ja papin työmatkat pitkiä. Matkat kylältä toiselle kuljettiin hevosrattailla, kävellen ja soutaen. Talvisin matkat taituivat reellä, hiihtäen tai jopa luistellen.

Kolmihenkinen perhe kasvoi vähitellen seitsenhenkiseksi. Pappilaan tuli lisäksi asumaan Ivar Markuksen leskeksi jäänyt äiti **Charlotta** sekä hänen kehitysvammaiseksi jäänyt sisarensa **Amanda**. Ivar Markus rahoitti sisarensa **Hildan** seminaariopinnot Jyväskylässä. Valmistuttuaan Hilda sai opettajan paikan Ruovedeltä, jossa hän toimi eläikeikäänsä saakka 1940-luvulle.

Ivar Markus Tallgren ehti vaikuttaa Ruoveden seurakunnassa kaikkiaan kahdeksan vuotta kun 1887 Maari-

Pikkupiika Milja – vaikuttaja Maariassa

an seurakunta valitsi hänet kirkkoherrakseen. Muuttaessaan Maariaan Tallgrenit veivät mukanaan pappilassa palvelleen pikkupiian **Emilian** eli Miljan. Kerrotaan, että Miljan muuttohalukkuutta oli kysytty. Hän oli hetken miettimisen jälkeen luvannut lähteä ehdolla, että hän Maariasakin saisi käyttää pappilan kirjastoa.

Pysyväksi muistoksi Tallgreneista jäi Ruoveden hautausmaalle vaatimaton hautakivi, jossa oli vain nimi **Greta**, perheen alle vuoden ikäisenä kuollut tytär. Myös äiti **Charlotta**, sisarien **Amandan** ja **Hildan** hautapaadet ovat kirkon läheisyydessä.

Mainittakoon, että Tallgrenien asuttama Aution pappilan pääarakennus tuhoutui 1951 salaman sytyttämässä tulipalossa.

Emilia eli Milja Löytty syntyi 1.8.1868 Ruoveden Myllykylässä mylläri **Moses Löytyn** perheen toiseksi vanhimpana lapsena. Sisarusparveen kuuluivat lisäksi vanhempi veli **Emanuel** eli Manu (1866,) **Amanda** eli **Manda** (1870), **Iidaksi** ristitty tyttö eli isoäitini tuli maailmaan 1872, **Aleksandra** eli **Sanni** näki päivänvalon 1874.

Vanhemmat lapset Manu ja Milja oppivat jo nuorena lukemaan ja opettivat sen taidon myös nuoremmille sisarilleen samoin kuin myös naapurin lapsille. Niiltä ajoilta on jäänyt Miljan kiinnostus kirjallisuuteen.

Maariassa Tallgrenit loivat kukin mittavan uran. Isä

Ivar Markus valittiin pappis-säädyn edustajaksi säätyvaltiopäiville. Valtiopäivätyö toi mukanaan jäsenyyksiä monissa valiokunnissa. Lisäksi hän toimi kirkolliskokouksen jäsenenä sekä asessorina tuomiokapitulissa. Tallgren järjesti kiertokoulun toiminnan pitäjän eri taloissa. Hän oli myös mukana Turun yliopistoa perustettaessa, samoin monissa yhdistyksissä.

Ruustinna **Jenny Maria** oli nuoruudestaan saakka kiinnostunut historiasta ja arkeologiasta. Maariaan muuton jälkeisenä kesänä hän kiinnostui KoroiSisten niemestä. **Jenny Marian** ansiosta saatiin päivänvaloon vanha Turun kirkollinen, hallinnollinen ja taloudellinen keskus.

Tallgrenien kolme poikaa pääsivät ylioppilaiksi Turun suomalaisesta klassillisesta lyseosta. **Oiva**, vuodesta 1933 **Tuulio**, oli Helsingin yliopiston romaanisten kielten professori, **Kaarlost** tuli Karjalohjan kirkkoherra ja **Aarne Michaël** eli **Mikko** oli tunnettu tiedemies, arkeologian professori.

Milja Löytyn muutolla Maarian pappilaan oli isänpuoleiseen sukuuni merkittävät vaikutukset.

Vartuttuaan Milja tutustui seurakunnan kanttoriin **Matti Marjaseen**, jonka kanssa avioitui. Aviopari asui Prusin tilaa. Perheen pojat, **Väinö**, **Vilho** ja **Kaarlo**, valitsivat Tallgrenien tapaan opinahjokseen Turun suomalaisen klassillisen lyseon.

Väinö Marjanen teki elämäntyönsä Kaarinan kirkkoherrana. **Väinö** Marjasen lapsista **Maija** valmistui voimistelunopettajaksi ja poika **Paavo** opiskeli farmakologiaa toimien proviisorina ja apteekkarina.

Kaarlost

Prusin talon pihamaalla valokuvattiin Löytyn sisarukset Emilia Marjanen (vas.), kirjoittajan isoäiti Ida Vasama sekä Kärsämäessä kahvila-ravintolaa pitänyt Sanni. Oikealla seisova on mahdollisesti Amanda. Kuva on otettu ehkä 1920-luvulla. Kuvauspaikan sijainnista kertoo yhä talon mukaan nimetty Prusinkatu Röntämässä.

si opiskelevan Vilhon kohtalona oli kaatua vapaussodassa Tampereen taisteluissa.

Miljan **Ellin**-tyttären lapsista **Ilmari** valmistui voimistelunopettajaksi, **Matista** tuli diplomi-insinööri ja Turun kaupungin sähkölaitoksen johtaja, tytär **Elina** tunnettiin teatteriohjaajana ja suomalaisen teatteriovetuksen uranuurtajana.

Emilian ”vetovoiman” ansiosta muikin Löytyn suku kiinnitti katseensa Turun suuntaan. Sisaruksista **Amanda** eli **Manda** löytyy aikanaan Perniöstä talon emäntänä. **Aleksandra**-tytär eli **Sanni** teki elämäntyönsä kahvila-ravintolayrittäjänä Maarian Kärsämäessä.

1872 syntynyt Miljan sisar **Ida** jäi kotimaisemiin. Hän avioitui Pekkalan kartanon sepän, **Juho Vasaman** (entinen **Selin**) kanssa. Nuoripari ryhtyi asuttamaan Seppälän torppaa. Sieltä lähti aikanaan opintielle lapsista yksi. Ei ollut varaa kouluttaa useampia, vaikka kaikki olivat ”hyväpäisiä” tuoden kotiin päästötodistukset, joiden keskiarvo oli yli 9. Sukuvikana näyttää olleen laulun taito, joka ei paljon kehuja kestä.

Koulutielle lähtenyt **Yrjö** muutti Turkuun Milja-tätinsä talouteen kulkien koulutiensä serkkujensa kanssa klassikossa. Ylioppilaaksitulonsa jälkeen hän kävi kadettikoulun

ja joutui sotien jälkeen evers-tiluutnanttina eroamaan ase-kätkentäjutun seurauksena.

Sisaruksista **Ellin** muutti Turkuun avioituen siellä. **Hanna**-sisar seurasi sisartaan Turkuun, mutta palasi sota-aikana takaisin Hämeeseen, Tampereelle. **Ellin** pojat **Es-**ko, **Pekka** ja **Pertti** kävivät luonnollisesti myös Turun klassillisen lyseon.

Emilian imu Turkuun jatkui vieläkin. 1946 siirryin kansakoulun kolmannelta luokalta Turkuun pyrkien opikouluun – tietenkin Turun klassilliseen lyseoon. Kouluaikani asuin kummitätini **Ellin** perheessä. Ylioppilaaksi pääsin 1955. – Olin järjestyksessä suvun kymmenes Turun klassillisesta lyseosta valmistunut ylioppilas.

Tällainen ketju syntyi pikkupiika Emilia Löytyn kirjajarrastuksesta ja muutosta Maariaan.

Markku Vasama

Kirjoittaja on viettänyt lapsuutensa sotakesät kesähuvilalla Halisten Virnamäessä, jolloin tutustui halislaiseen Heikki Rantiin – tulevaan klassikon luokkatoveriinsa. Kirjoittaja opiskeli Turun klassillisessa lyseossa ja Turun kaupparakokoulussa ja teki elämäntyönsä Tampereella pankkialalla.

Käytetyt lähteet: KoroiSet-lehti Turun klassillisen lyseon matrikkeli 1879 – 1954

**LUOTETTAVAA, JOUSTAVAA
JA MONIPUOLISTA
KIINTEISTÖHUOLTOPALVELUA
JOKA TALON TARPEISIIN**

• HUOLTOTYÖT
• SIIVOUKSET
• ULKOALUEIDEN HOITO

• HARJAKONE-PALVELU
• PÄIVYSTYKSET
• SIJAISUUDET

**PÄIVYSTYS
24h**

TURUN KIINTEISTÖÄSSÄ OY

0400 521 258

RIIMUKATU 12 20380 TURKU Fax 02 238 8295

huolto@kiinteistoassa.fi www.kiinteistoassa.fi

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset
- yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiturakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappalevarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormausta • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. 02 242 6416 Fax 02 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

PARTURI KAMPAAMO

Parturikukka

Avoimena:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02 2370 656
Gsm 040 5112 313

Tunnista itsesi kirjaston kesässä

Kesällä Nummen kirjastossa vilistävät lapset, aikuiset ja muurahaiset. Tosin yleensä muurahaiset häipyvät kevään kuluessa koloihin talon alle.

Mitä sitten asiakkaat kirjastossa tekevät?

Lukevat: sanomalehtiä, blogia, pääsykokeisiin, lainausautomaatin ohjetta, fantasiakirjan takakansitekstiä, lapselle ääneen lukemista Vesta-Linnean kiukuttelusta, eräpäiväkuitin numeroita.

Lainaavat: kotimaisen komedian, häämuusikkia, Zlatanin elämäkerran, Eino Leinon runoja, Asterix-sarjakuvan.

Palauttavat: Tuhat loistavaa aurinkoa -romaanin, Kotivinkki-lehden, autonkorjausoppaan, pleikkaripelin, tasapainolaudan, tavuviivakirjan.

Kysyvät: bussiaikataulua, Lopotin varausjonoa, hyvää lukemista, velkasaldoa.

Maksavat. Etsivät tietoa Vaski-kirjaston sivuilta. Pelaavat netissä. Tulostavat. Skan-

naavat. Käyvät vessassa. Pitävät kokousta. Juttelevat.

Tunnistitko itsesi? Olet siis asiakas!

Kirjaston henkilökunta vastaa asiakkaiden moninaisiin sivistystarpeisiin parhaansa mukaan.

6.6.–14.8. palvelemme maanantaista keskiviikkoon klo 13–19, torstaisin ja perjantaisin klo 10–16. Omatoimisesti pääsee sisään joka päivä klo 9–20, paitsi helluntaina ja juhannuksena.

Nauttikaamme kesästä ja lukemisesta, tavataan Nummen kirjastossa!

Maikku Alanko
kirjastonjohtaja

PS. Jos et tunnistanut itseäsi ”asiakkaaksi”, ole hyvä ja kerro, mitä itse haluaisit tehdä kirjastossa. Paras ehdotus palkitaan ja ehkä toteutetaan...

maija-leena.alanko@turku.fi tai
kirjasto.nummi@turku.fi

Nummen kirjasto,
Töykkälänkatu 22,
20540 Turku,
puh. 02 262 0762

kukkakauppa
NUMMEN NARSISSI KY

 Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 02 237 2005
AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

 WIKLUNDIN
APTEEKKI

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalanatie 374, 20460 TURKU
ks. www.ruusuporttiin.fi
Tilaisuudet järjestää Ruusuportti ry
Tervetuloa

Pullervo Pöllön pulinoita

Terve kaikille! Pitkä aika on kulunut siitä, kun viimeksi tavattiin. Toimin Nummen kirjaston yövahtina edelleen.

Tapaan eskareita silloin tällöin ja kyselen, mitä he kirjastossa tekevät. Viimeksi joku vastasi, että he leikkivät. Luulen kuitenkin, että heille opetetaan käytöstä, vai oliko se kirjaston käyttöä? Sama asia minusta.

Siskoni Tellervo kävi Turussa ja yritti opettaa minulle numeroita. Niitä piti opetella sen takia, että osaisin opastaa ihmisiä toimimaan kirjastossa itsepäisesti, vai oliko se omapäisesti?

Tellervo hermostui, kun en millään oppinut. Hänestä sotken liikaa sanoja ja pyörittelen niitä kielen päällä enkä keskity. En innostunut numeroista, kun sanat ovat paljon hausempia, ja huomasin myös, että ihmiset osaavat numeronsa eikä minun opastustani tarvita.

Tilannettani sanotaan moottorin puutteeksi. Tämän hienon asian minulle opetti ystäväni Hevonen, jolla myöskään ei ole moottoria. Vai oliko se mopoauton puute? Hevosella ei ole sitäkään.

Lisäksi Tellervolle jäi liian vähän aikaa opettaa, kun kirjaston valot sammuvat vain muutamaksi tunniksi, enkä siinä ajassa oppinut laskemaan edes kahteenkymmeneen. Tellervo lähti takaisin Helsinkiin. Sovussa erottiin, ja hän lupasi poiketa taas, kun vähän toipuu ja opettelee uuden opetustavan.

Mihin muuhun numeroita tarvitsen? Tellervo sanoi, että puhelimella soittaessa pitää tietää numero. Hän oli siinä ihan väärässä: puhelimessa on vain nimiä ja niitä minä melkein osaan lukea. Ainakin M-kirjaimen ja P:n.

Maikku Alanko

Hätätilanteessa pitää Tellervon mukaan heittää puhelimella. Kaikenmoista sitä kuulee, sehän menee rikki!

Jos kirjastossa tulee yöllä jokin hätä, painan vain oranssia nappia ja vartija tulee paikalle. Huippujuttu, että yövartija voi kutsua paikalle toisen vartijan!

En ole vielä kokeillut eikä minulla ole mitään hätääkään. Eikä tulekaan, kun olen niin neuvokas ja nokkela. Olen sitä paitsi ihan varma, että minulla olisi sille oranssin napin takaa tulevalle vartijalle paljon enemmän opetettavaa kuin hänellä minulle.

Olen luvannut Maikulle, etten paina sitä nappia. Vääristä hälytyksistä pitää maksaa, ja koska kerran osaan vartioida kirjastossa, niin silloin hälyttäisin turhaan. On tässä paljon tärkeämpääkin tekemistä, esimerkiksi muurahaisten paimentaminen.

Hyvää kesää kaikille

toivoo Pullervo

Laskekaa vaikka muurahaisia!

HUIPPUTARJOUKSIA!

www.rinta-jouppi.com

ja

www.auto.fi

yli
2500
vaihto-
autoa

yli
350
matkailu-
ajoneuvoa

Kaikista voit tehdä kaupat myös meillä. Tervetuloa!

TURKU, Piiskakuja 10
puh. 020 777 2430

Netissä yli 2500 ajoneuvoa:
www.rinta-jouppi.com
tai www.auto.fi

AVOINNA
MA–PE 9–18, LA 10–15

Rinta-Joupin Autoliike

Puhelun hinta 0207-alk. numeroon lankapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 7 snt/min (alv 23%), matkapuhelim. 8,28 snt/puhelu + 17 snt/min (alv 23%)

Sujuvaa apteekkipalvelua
matkasi varrella

 Raunistulan
Apteekki

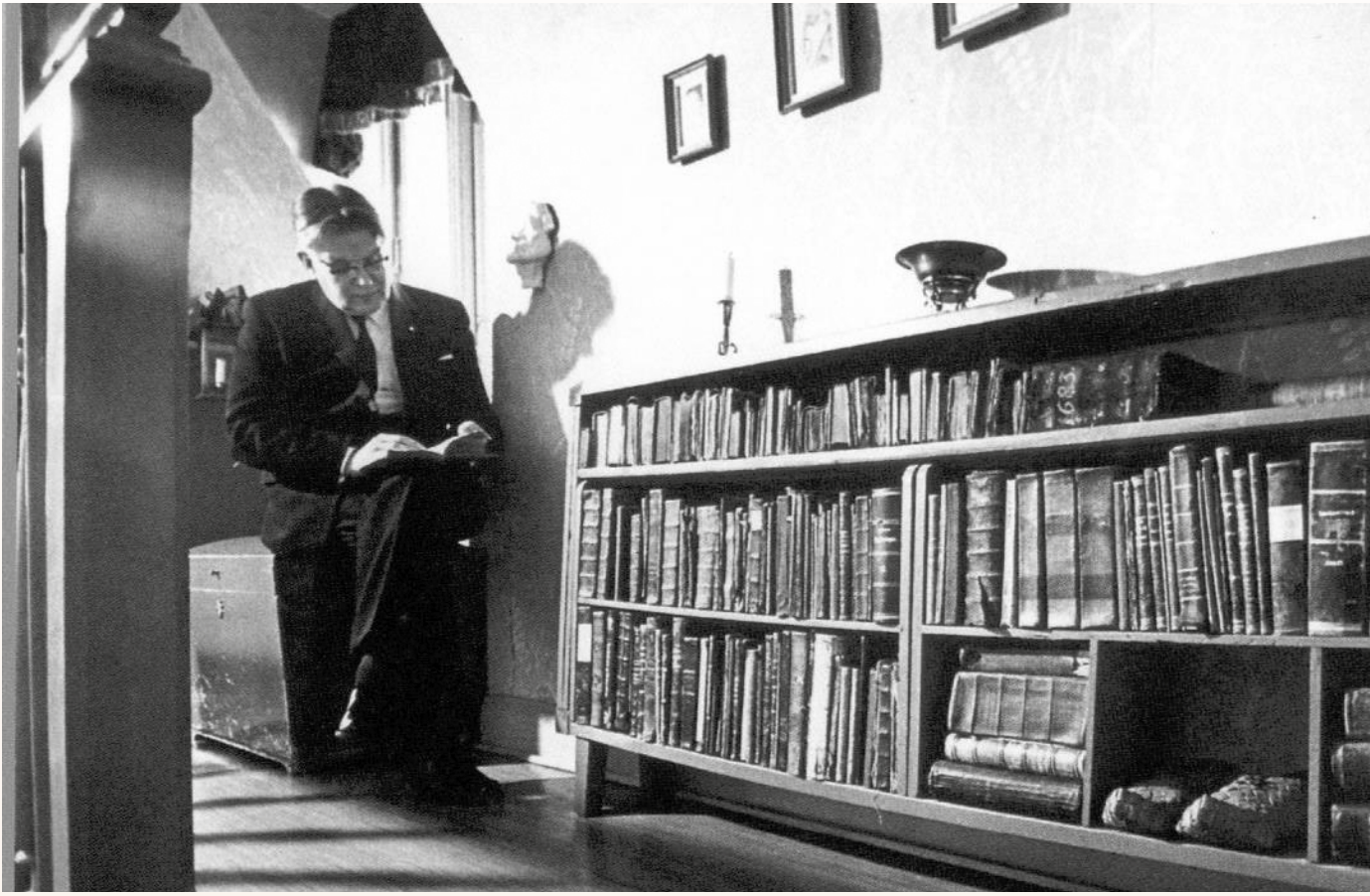
Meille on helppo tulla!

 Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä

 Invapaikka, pyörätuoliliiska ja automaattiovet

Avoimena: arkisin 9–19 ja lauantaisin 9–15

Autistenkatu 1, Turku (Satakunnantien varrella)
p. 02 231 7728 | www.raunistulanapteekki.fi

Jaakko Haavio syventymässä menneiden kirjailijoiden työhön Maarian pappilan yläkerrassa 1960-luvulla. Hän keräsi vanhoja kirjoja kuten raamattuja, aapisia ja hartauskirjoja jo Vehmaalla ja Yläneellä asuessaan.

Maarian kirkkoherroina ovat toimineet virsirunoilijat Jaakko Finno ja Jaakko Haavio. Finno kokosi ensimmäisen suomenkielisen virsikirjan. Hänen kautensa Maariassa oli vuosina 1578–1588. Haavio johti virsikirjan lisävihkoryhmää 1960-luvulla ja Siionin Virsien uudistustyötä 1970-luvulla. Hän vaikutti kirkkoherrana Maariassa 1950–1969 ja teetti seurakunnan vanhan kirkon seinälle relieflaatan muinoinen kaimansa kunniaksi.

Runo on peruna ja pari variksen sulkaa

Jaakko Haavion elämä ja runous Osa 3

Runoilija-rovasti Jaakko Haavion (1904–1984) toimintaa pappina, yhteiskunnallisena vaikuttajana ja runoilijana on käsitelty KoroiSet-lehden kahdessa edellisessä numerossa. Juttusarjan viimeisessä osassa Timo Leinonen valottaa Haavion runojen taustaa.

Jaakko Haavio pohtii syitä siihen, mistä runo syntyy, muistelemalla lapsuuden aikaista tapahtumaa Yläneen pappilassa. Martti-veli oli ollut ”marttimainen”, eli tottelematon. Hänet oli siksi jätetty ilman päivällistä ja suljettu lastenkamariin. Siellä hän valitti kuuluvasti kurjaa kohtaloaan. Muiden lasten, eli Heikin, Katrin ja Jaakon, tuli häntä sääli. He hakivat hänelle nauriin lähipellosta sisäkkö Hannin avulla. Syötyään nauriin Martti kirjoitti seinäpaperiin runon:

*Nauris on hyvä olemas,
sitä syökin oikein mielelläs.
Hanni antoi sitä mulle äsken juuri,
ja se pala oli aika suuri.*

Runon synty

Mistä oikein tämä runo syntyi? Haavio arvelee, että syynä on voinut olla nälkä, kärsimys tai hellyyden kokemus. Vastaus jää kuitenkin vain arvelujen varaan, ehkä kaikista näisistä. Useita Haavion runoja ja runokirjoja on joka tapauksessa edeltänyt asia, jonka hän kokenut voimakkaasti.

Hänen ensimmäinen oma runonsa julkaistiin Pääskynen-lehdessä vuonna 1914. Runo on nimeltään *Kevään tultua*. Se kuvaa luonnon kiertokulkua Yläneellä lapsen silmin sata vuotta sitten:

*Ihana on ilma kuin keskellä kesää,
purot ne lorisee ja linnut tekee pesää.
Kärpäset ilmassa surisee
ja lammessa sammakot kurisee.*

*Metsässä laulaa peipponen pieni
ja kuusen juurella kohoopi sieni.
Koivut ”hiiren korvansa” saapi,
myös kanatkin rikkaläjällä raapi.*

*Kohta on maassamme ihana suvi.
Maasta on aikoja mennynnä lumi.
Pääskysen tulevat – vallan totta,
lapsetkin kenkänsä jalasta ottaa.*

Muistelmissaan Haavio kysyy, miksi hän ylipäänsä jatkoi runojen kirjoittamista sen jälkeen? Eikö tässä runossa jo ollut kaikki, mitä hänellä oli runoilijana kerrottavaa?

Hän kertoo myös aina epäilleensä omia runollisia kykyjään. Hänen oli silti ollut aina pakko kirjoittaa ja työstää runoja. Tällaista ominaisuutta hän piti ”yhden ihmislajin heikkoutena”.

Tytärtään, myös runoja kirjoittavaa Annikkaa, hän opasti: *Runo on peruna ja pari variksen sulkaa. Runoilija tökkää sulat perunaan, heittää sen ilmaan ja sanoo: lintu lentää. Jos muut näkevät linnun, on syntynyt runo.*

Sanat, kieli

Haaviolle keskeisintä runoissa ovat merkitykselliset sanat. Hän lainaa muistelmissaan Lauri Viljasen mietelmää:

Runoja ei tehdä ajatuksista vaan sanoista. Ajatukset, vaikka olisivatkin uusiakin, eivät vielä synnytä runoa. Tarvitaan kieli, siinä se onkin: oikea kieli! Runon kieli on täydellistä, jos siinä ei ole yhtään tyhjää sanaa.

Saarnassa ja runossa oli Haavion mielestä paljon yhtäläisyyksiä. Suurin ero oli kuitenkin siinä, että saarnalla pyritään tietoisesti vaikuttamaan kuulijaan tai lukijaan. Runolla ei näin tehdä. Toisaalta silloin kun runo vaikutti, se vaikutti saarnaa enemmän.

Virsikirjan lisävihkon valmistelun tai Siionin Virsien uudistamistyön aikaan Haavio ei voinut kirjoittaa muuta runoutta. Hän sanoi:

Aloin hiljalleen tajuta, miksi Jumala on pannut minut jo lapsuuteni päivinä runon tekoon ja pitänyt siinä pitkän ikäni. Se tapahtui, jotta olisin voinut palvella Suomen herännyttä kansaa.

Miten ihmeessä?

Tämän kirjoittajalla oli tilaisuus vierailla Haavion kesäpaikassa Simpukassa Yläneen Pyhäjärven rannalla sateisena kesäpäivänä heinäkuussa 2015 Haavion tyttären Annikka Tapanisen, hänen miehensä Antti Tapanisen ja heidän tyttärensä Eevan luona. Paikka on nyt heidän käytössään.

Kun ihmettelin, miten Jaakko Haavio pystyi tekemään niin

paljon, Antti vastasi:

- Täytyy pystyä organisoimaan ajankäyttöä. Eeva taas kertoi yhteisistä kesäviikoista:
- Iltapäivisin teimme Taatan kanssa yhdessä jotakin hauskaa. Maltoimme odottaa, kun tiesimme, että kun aamupäivän on oikein hiljaa niin, saamme tehdä iltapäivällä jotain kivaa yhdessä.

Rankkojakin aikoja toki oli Annikan mukaan:

- Siinä vaiheessa, kun isä oli kymmenisen vuotta ensin virsikirjakomiteassa ja sitten Siionin Virsiä korjaamassa, niin kyllä yöt jäivät varsin lyhyeksi. Isä nousi aamulla kello viiden, kuuden maissa kirjoittamaan ja meni sitten yhdeksäksi kansliaan ja muihin seurakunnan tilaisuuksiin ja palasi usein vasta illaksi kotiin.

Kun kysyin, nukkuiko hän päivällä, Annikka vastasi:

- Keinutuolissa pikkaisen. Ei isä kyllä paljon nukkunut. Antti lisäsi siihen:
- Niitä on paljon semmoisia ihmisiä, jotka muutenkin ovat aktiivisia, mutta sitten tulevat toimeen hirveän vähällä unella. Tähän Annikka totesi:
- En tiedä, tuliko isä toimeen vähällä unella, mutta ainaakaan hän ei ehtinyt paljoakaan nukkua.

Teksti: Timo Leinonen

Kuvat: Tapanisten kuva-arkisto

LÄHTEET

Haavio, Jaakko. *Mennyttä aikaa muistelen*. Kirjapaja. 1972.
Haavio, Jaakko. *Kun nuoruuden aika on ruusuinen*. Kirjapaja. 1973.
Haavio, Jaakko. *Nuoren papin päiväkirja*. Kirjapaja. 1974.
Haavio, Jaakko. *Liperit ja lyyra*. Kirjapaja. 1975.
Haavio, Jaakko. *Ajalla vaaran, vaivan*. Kirjapaja. 1976.
Haavio, Jaakko. *Vierähtävät vuodet 1. 1945–1959*. Kirjapaja. 1978.
Haavio, Jaakko. *Vierähtävät vuodet 2. 1960–1977*. Kirjapaja. 1979.
Haavio-Tapaninen, Annikka. *Ilo nähdä. Ihmisen ääni*. Nro 33. WSOY. 2002.

Haavio-Tapaninen, Annikka. *Isäni puiden omenat*. Jaakko Haavio, pappi ja runoilija. WSOY. 2004.
Laaksonen, Leila. *Jaakko Haavio uskonnollisena runoilijana. Kotimaisen kirjallisuuden pro gradu -tutkielma*. Jyväskylän yliopisto. 1976.
Tapaninen, Jaakko (toim.). *Taivaan laiturilla*. Otava. 1996.
Tapaninen, Annikka. *Kaisa ja Jaakko Turussa 1960-luvulla*. Kuvat kokosi 2013 Annikka Tapaninen.

Jaakko Haavio -symposiumissa Annikka Tapaninen (oik.) vei kuulijat lumoaalle retkelle isänsä elämään. Jaakko Tapaninen kertoi isoisänsä antamista elämän eväistä.

Ihmistä arvostava vallankumouksellinen

Pääjärjestäjän puolesta symposiumin avauspuheen pitänyt **Tytti Issakainen** selvitti vuodesta 2013 alkanutta symposiumien sarjaa. Järjestäjät uskovat, että tutustuminen menneen ajan kulttuurivaikuttajien elämään ja ajatteluun auttaa nykyajan ihmistä suhtautumaan levollisemmin mielin tulevaisuuteen.

Tilaisuuden ensimmäisessä puheenvuorossa **Annikka Tapaninen** vei kuulijat viidentoista kuvan diasarjallaan ja kertomuksillaan kuin lumotulle retkelle isänsä, Jaakko Haavion, tämän sisarusten ja perheen elämysten ja kokemusten maailmaan.

Jaakko Tapaninen kertoi äitinsä isän Jaakko Haavion elämän hänelle opettaneen, että ei pidä pelätä sitä, mitä muut ajattelevat. Toisiin on suhtauduttava kuitenkin arvostavasti ajattelueroista huolimatta. Elämään kuuluvat väistämättömät asiat olisi myös hyvä kohdata levollisin mielin ilman pelon tunnetta.

Jaakko Haavion työkumppani, rovasti **Lasse Urho** muisteli, miten **Olavi Kares** ja Jaakko Haavio muodostivat aikanaan keskusteluparin, joka elävöitti tilaisuuden kuin tilaisuuden vilkkaalla keskustelullaan.

Urhon mukaan vaikutti joskus siltä, kuin Kares ja Haavio olisivat riidelleet. He eivät itse kuitenkaan kokeneet riitelevänsä. He olivat kovin erilaisia luonteeltaan ja tarkastelivat asioita toisistaan poikkeavasti. Ristiriitaiset näkemykset vain innostivat heitä.

Vaikuttajana Jaakko Haavion elämäntyö opettaa Urhon mukaan sen, että tärkeintä on katsoa eteenpäin. Uusien asioiden läpiviemisessä on kuunneltava arvostavasti ihmisiä, joita nämä uudistukset koskevat.

Harri Raitis esitteli ja Haavion Maarian liittyviä runoja. Raittiin mukaan Haavion teologinen ajattelutapa ilmenee näissä runoissa, erityisesti runossa *Kirveen Antti*. Runossa kuvataan poikkeavaa yksilöä kunnioittavasti.

Viimeisessä puheenvuorossa virsirunonlaji **Pekka Kivekäs** pohti Jaakko Haavion merkitystä suomenkielisen virsirunouden synnyn ja uudistusten aikajanalla. Jana alkoi **Mikael Agricolasta** ja päättyi Jaakko Haavioon. Pekka Kivekkään mukaan virsirunot eivät ole vain valistusta ja hengellisen

Jaakko Haavio -symposiumin ensimmäinen osa järjestettiin maaliskuuna lauantaina Turun kristillisellä opistolla. Avatesaan tilaisuuden rehtori Tapani Rantala totesi, että hänen johtamaansa Turun kristillistä opistoa voisi hyvällä syyllä kutsua Jaakko Haavion opistoksi. Haavion vaikutus opiston toimintaan on ollut siksi merkittävä.

Turun Lausuntakerho ry:n lausijat tarjoavat sydämen iloa äitienpäivänä Maarian pappilan tallissa. Lausijat vasemmalta oikealle: Iria Palo, Riitta Vasenkari, Oili Kouvo, Sirkka Vepsä, Elisa Raassina, Ulla Lehtonen ja Timo Leinonen. Kuvasta puuttuvat Marja Kalajoki ja Maaret Perälä. Kuvan nappasi ohjaaja Nina Erjossaari.

Sydämen ilon maassa – Jaakko Haavion ja P. Mustapään runoja äitienpäivänä Maarian pappilassa

Äitienpäivänä 8.5. kello 17 nautitaan runoilan tunnelmista Maarian pappilan tallissa, Sorolaisenkatu 4:ssä.

Tässä tilaisuudessa Turun Lausuntakerhon lausijat esittävät **Jaakko Haavion** runoja. Hänen veljensä, **P. Mustapään**, runoja kuullaan **Niilo Rantalan** sävellyksinä ja esittäminä.

Tiedossa on ”väkevä runoesitys, joka koskettaa tunnelmakuvillaan ja antaa pilkettä silmäkulmaan”. Esityksen on ohjannut **Nina Erjossaari**.

Jaakko Haavio toimi Maarian seurakunnan kirkkoherrana vuosina 1950–1969 (Hän oli monipuolinen kirkollinen ja yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka uudisti muun muassa seurakunnallista toimintaa

ja virsirunoutta. Haavion tuotannossa on hengellisten runojen lisäksi paljon muunkinlaisia runoja. Yhteistä niille on ihmisen ja luonnon kunnioitus, lämmin ymmärrys ja huumori.

Runoilta on jatkoa maaliskuussa järjestetyille Jaakko Haavio -symposiumille.

Tilaisuuteen on vapaa pääsy. Ohjelman voi ostaa 5 € hintaan. Kahvit tarjoaa Maarian seurakunta.

Tilaisuuden järjestävät: KoroiSet-lehti, Turun kristillinen opisto, Maarian seurakunta, Turun Lausuntakerho ry, Lakipalvelu Leinonen.

elämän vahvistusta vaan myös vallan välineitä. Niillä viestitetään veisaavalle kansalaiselle, miten tulee suhtautua yhteiskuntaan, sen vallanpitäjiin ja kanssaihmiisiin. Virsirunot ovat yhteiskunnallisten valtasuhteiden peili, joita on uudistettu, kun yhteiskunta ja kirkko ovat joutuneet muutosten kouriin.

Jaakko Haavion panos virsirunojen uudistamisen vuosisataisessa ketjussa on tärkeä, jopa lähes vallankumouksellinen. Hän sisällytti virsiehdotuksiinsa viestin siitä, että kaikki ovat yhtä arvokkaita uskosta, sen määrästä ja laadusta riippumatta. Osin hän myös onnistui tämän ajatuksen sisällyttämisestä virsikirjassa julkaistuihin virsiin. Viesti oli yksinkertainen: on tärkeämpää helpottaa kanssaihmissen elämää kuin suunnata energiansa vain oman uskonnollisen elämän täydellistämiseen.

Tytti Issakainen kertoi avauspuheessaan Jaakko Haavion kutsuneen ihmisiä ystäviksi. Tilaisuuden tunnelma ja runsas osanottajamäärä, yli sata henkilöä, osoittavat, että luonnehdinta on oikeaan osunut.

Pekka Kivekkään ajatuksia runsaasti herättänyt puheenvuoro nosti esiin kysymyksen siitä, voisiko Mikael Agricola olla ensi vuonna symposiumin nimikkohenkilö. Agricola on Haavion tavoin toiminut Maarian seurakunnan kirkkoherrana.

Timo Leinonen

Alustukset ovat kaikki kuunneltavissa ja osa myös luettavissa netissä osoitteessa <http://www.koroinen.fi/artikkelit/>

DESIGNRAUTAKAUPPA
SAROKAS
1936-2016
JO 80 VUOTTA

Polttolaitoksenkatu 17 | 20380 Turku | 02 2752 050 | Ma-Pe 8-18 La 9-14
WWW.SAROKAS.FI

Tilaa talkkari kotiisi ja pihallesi keväthommiin!

Turun pientalosaatiön Talkkariprojekti tarjoaa talkkaripalveluja omakotiyhdistysten jäsenille.

Yleisimmät talkkarin työtehtävät ovat pihatyöt kaikkina vuodenaikoina sekä pienimuotoiset nikkarointi- ja korjaustyöt ja kodin ylläpitosiivoukseen liittyvät tehtävät.

Tilaukset toimistollemme Mariannelle numeroon 050 433 8996!
toimisto@talkkariprojekti.eu
Rauhankatu 16 B
20100 Turku

www.talkkariprojekti.eu
www.facebook.com/pajaprojekti
www.twitter.com/talkkariprojekt

Turun vesilaitosmuseo esittelee turkulaisen vesilaitostoiminnan historiaa.

Vesilaitosmuseo valmistelelee juhluvuoden näyttelyä

Aurajoki on näytellyt merkittävää roolia Turun kaupungin historiassa. Joki on toiminut niin kaupunkilaisten vedentarpeen turvaajana, maanviljelyn mahdollistajana kuin kulku- ja kauppareittinäkin.

1900-luvulla Aurajoki tarjosi turkulaisille yhden ihmisen perustarpeista: juoma- ja talousveden Halisten vesilaitoksella puhdistetun veden muodossa. Aurajoen pintaveden puhdistaminen aloitettiin Halisten vesilaitoksella vuonna 1923.

Nykyisin laitos toimii enää varavesilaitoksena.

Merkittävää arkkitehtuuria

Vanha laitospiljöö 1920-luvun klassismia edustavine rakennuksineen muodostaa yhä arkkitehtonisesti upean kokonaisuuden Halistenkosken rannalla. Rakennuskantaa täydentävät 1950-luvulla valmistuneet vesilaitoksen uudet toimitilat.

Entisessä 20-luvulla valmistuneessa päärakennuksessa toimii nykyisin Turun vesilaitosmuseo, joka vaalii turkulaisen vesihuollon historiaan liittyvää kulttuuriperintöä.

Juhlavuonna uusi näyttely

Museon perusnäyttelyn uudistusta suunnitellaan parhaillaan. Uudistetussa näyttelyssä nostetaan veden kuluttajan näkökulma yhä

vahvemmin esiin.

Vesihän on meille ihmisille jokapäiväinen välttämättömyys. Tarvitsemme vettä paitsi juomavedeksi myös moneen arkiaskareeseen, kuten ruoanlaittoon, peseytymiseen sekä astioiden- ja pyykinpesuun. Nykypäivän kotitalouksista löytyy niin vesivessa, suihku kuin usein astian- ja pyykinpesukoneetkin.

Vielä sata vuotta sitten harvassa turkulaiskodissa saatiin vesi kotiin saakka. Vesi oli kannettava vesipostista tai kaivolta kotiin.

Kotien varustelu oli hyvin toisenlainen kuin nykyään. Miten silloin on hoidettu erilaiset arjen askareet? Miten 1900-luvun mittaan kotitalouksiin rantautuneet erilaiset vesikalusteet ovat muuttaneet meidän ihmisten arkea? Entä miten suhteemme veteen on muuttunut?

Uudistetussa perusnäyttelyssä tarkastelemme vedenkulutusta osana ihmisten arkea viimeisen sadan vuoden ajalta. Näyttely avautuu Suomen itsenäisyyden juhluvuonna 2017.

Liisa Mäkitalo
Turun vesilaitosmuseo

Vesilaitosmuseo on yleisölle avoinna kerran kuukaudessa. Museoon on kaikkina aukiolopäivinä vapaa pääsy. Ajankohtaiset aukiolotiedot voit tarkistaa museon nettisivuilta, osoitteesta www.vesilaitosmuseo.fi. Sivustolla voi myös tutustua tarkemmin museoon ja turkulaisen vesilaitostoiminnan historiaan.

Verkkokalastus Aurajoessa on kielletty

Lounais-Suomen kalastusalue on kieltänyt verkkokalastuksen Aurajoessa jo vuosia sitten. Valitettavasti joessa on silti harjoitettu luvaton verkkokalastusta pitkään ja aktiivisesti. Asiaan voi vaikuttaa ilmoittamalla epäilyistä viranomaisille.

Salakalastajien verkkoja on löydetty Aurajoesta säännöllisesti jo keskellä kesää ja aina jäiden tuloon saakka. Salakalastajat ovat olleet liikkeellä pääosin ilta-hämäristä varhaiseen aamuun.

Suurin osa havainnoista on

Halistenkoskelta 500 metriä alajuoksulle päin aina rautatie-sillalle asti.

Salakalastajien verkkoja on ollut joessa myös Halisten padosta noin kilometri yläjuoksulle päin.

Ilmoita poliisille

Valvontaresurssit ovat rajalliset, ja jokirannassa liikkuvia pyydetään pitämään silmät auki.

Jos näet verkkoja lasketta- van tai koettavan, soita välittömästi numeroon 112 ja pyydä poliisipartiota paikalle.

Mikäli epäilet verkon olevan

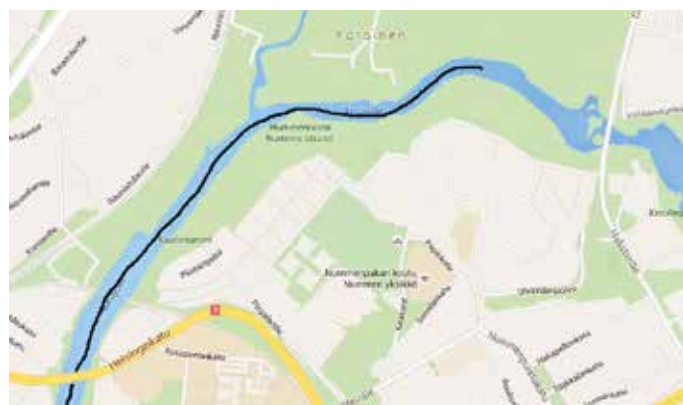
joessa, voit ilmoittaa asiasta suoraan Aurajoen opastuskeskukseen Myllärintalolle tai Lounais-Suomen Kalatalouskeskuksen numeroon 010 3210 340. Keskuksesta pyydetään kalastusvalvojaa tarkistamaan tilanne.

Taimenen lisääntymistä tuetaan Aurajokeen istutetaan vuosittain tuhansia kaksivuotiaita meritaimenen vaelluspoikasia. Nämä ovat istutushetkellä noin 20 senttimetrin mittaisia, ja merivaelluksen jälkeen osa taimenista palaa jokeen lisääntymään.

Tavoitteena on, että kalaportaan kautta mahdollisimman moni pääsee jatkamaan vaellusta yläjuoksulle ja löytää sopivan kutupaikan.

Taimenella on tulevaisuudessa entistä paremmat mahdollisuudet luontaiseen lisääntymiseen. Esimerkiksi Valonien virtavesien kunnostushankkeen toimesta on tarkoitus tehdä taimenen lisääntymisaluiden kunnostuksia Aurajoen vesistöalueella tänä vuonna.

Teksti ja kuvat: Timo Saarinen
Ariston-Velkuan kalastusalue

Tumma viiva kertoo alueen, jolta salakalastajien verkkoja on erityisesti löytynyt.

Halistenkosken kevät ja kesä täynnä tapahtumia

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalosta ja Halistenkoskelta löydät virkistystä mielelle ja keholle. Tutustu näyttelyihin, lähde kanoottiretkelle tai nauti kahvikupillisesta koskimaisemissa! Kesän aika eri tahot järjestävät toimintaa koskella ja talolla.

1.6.–31.8.2016 Myllärintalo

on avoinna tiistaista sunnuntaihin kello 10–18 ja toukokuussa tilauksesta.

Ke 18.5. Rock-konsertti ja taidetapahtuma koskella

Perehdytystä myös inkkarimelontaan, Myllärintalossa kahvio ja näyttelyt avoinna. HaliSviikon tapahtuma.

Ke 25.5. Inkkarimelonnän peruskurssi

Kolmen tunnin kurssi.

La 28.5. Kevätmelontaretki

Halistenkoskelta Turun keskustaan ja takaisin. Lisäksi kesän aikana lyhyitä teemallisia jokiretkiä kanooteilla.

Ke 1.6. Inkkarimelonnän peruskurssi

Kolmen tunnin kurssi.

Su 5.6. Kansallisen kaupunkipuiston pyöräilyretki

Pysähdyspaikkoja mm. Virnamäki ja Halistenkoski

La 27.8. Yömelonta Muinaistulien yönä

Halistenkoskelta Vanhalinnaan ja takaisin.

Tervetuloa viettämään kesäpäiviä Myllärintalolle ja Halistenkoskelle! Lisätietoja tapahtumista ja opastuskeskuksesta www.aurajoki.net, info@aurajoki.net, puh 044 5537 408

AURAJOKISÄÄTIÖ

Valkkimyllynkuja 2, 20540 Turku

Kuvanveistäjä, akateemikko Wäinö Aaltosen hauta muistomerkkeineen sijaitsee Maarian kirkkomaalla. Hautakiven päällä on taiteilijan punagraniittinen teos Genius montanus, Vuoren henki.

Turkuseuran kevätretket Tulp paserul!

Jo yli neljännesvuosisadan on Turkuseura järjestänyt hautausmaapaseruja. Kesällä 1992 seura aloitti hautamuistomerkkien kunnostamisen, mikä puolestaan lisäsi entisestään kiinnostusta hautausmaihin. Jatkuvan kiinnostuksen vuoksi tänä keväänä päätettiin tehdä kaikki kolme kevätretkeä hautausmaalle. Turun Matkailuopaiden kanssa yhteistyössä järjestettävät paserut kestävät noin 2 tuntia. Retket maksavat 5 euroa per retki. Ennakoilmoittautumista ei tarvita.

12.5. Koskettavi kohtaloi Turu vanhal hautausmaalla

Retki tutustuttaa meidät 16 ihmiskohtaloon. Lähes kaikki kuolivat nuorina, usein onnettomuuksissa, mutta on joukossa yksinäinen miljonäärikin, vieraalle maale ajautunut emigranttiperhe, seikkailunhaluinen sotaretelle lähtenyt poikaporukka, yleisro-pasifisti ja sähkölaitoksen räjähdysen uhrin. Traagisesti kuoli

hautausmaan ensimmäinen vainajakin, William Cramp, joka menehtyi liikenneonnettomuudessa kärryjen kaatuessa hevosien pillastuttua. Oppaina **Leena Tiisanen** ja **Seija Somerpalo**. Kokoontuminen klo 18 Uudenmaantien kukkakioskin luona. Retkikohteeseen pääsee mm. Föli-bussilinjalta 7.

19.5. Tulp paserul Maarian kirkkomaalla ja Maaria hautausmaalla

Vaivaisukko tervehtii kaikkia Maarian kirkkomaan vierailijoita. Keskiaikaisen kirkon katveessa ja Maarian hautausmaalla nukkuvat niin merkkihenkilöt kuin tavallinen kansa. Tervetuloa kuulemaan tarinoita menneisyyden miehistä ja naisista sekä kirkosta ja sen pappilasta. Oppaina **Susanna Reunanen** ja **Sanna Qvick**. Kokoontuminen kirkon parkkipaikalla klo 18. Retkikohteeseen pääsee mm. bussilinjoilla 14 ja 15.

26.5. Käyräm Pyhän Katariinan kirkkomaalla ja ympäristös

Kävelyllä Katariinan kirkon maisemissa kuullaan rautakautisesta kalmistosta ja pak-kalaisten hautausmaasta, joka levittäytyy keskiaikaisen kirkon ympärillä. Pappi, lukkari, talonpoika...juristi, kirjanpainaja, maaherra ja makkaramestari – tarinoita ja muisteloita. Oppaina **Airi Forssell** ja **Seija Virtanen**. Kokoontuminen kellotapulin luona klo 18. Lähelle retkikohtetta pääsee mm. bussilinjoilla 50/51/53/54.

Kristiina Syrjäso
toiminnanjohtaja, Turkuseura-Äbosamfundet ry

Turun KOTIPESULA oy
MATTOJEN JA KODINTEKSTIILIEN
PALVELUPESULA
Ruunikkokatu 3
Oriketo, Turku
Puh. 02-238 7799
Avoimma
ma-to 9.00-17.00
pe 9.00-15.00
la-su suljettu
www.turunkotipesula.fi

HALISVIIKKO 16.–22.5.2016

MAANANTAI 16.5.2016 klo 18–19
Liikuntatapahtuma Frantsin kentällä
Kaikki jalkapallosta kiinnostuneet ovat tervetulleita pelaamaan futista TPS:läisten ohjaamina. Saatavilla myös treenivivokkeita ja infoa Halisten nuorten työpajoista, jotka toteuttaa Humak ja 100 omenapuuta – Moninuorinen Suomi -hanke.
"TPS jalkapalloa nuorille" pelataan Frantsin kentällä maanantaisin klo 18-19 juhannukseen asti.

TIISTAI 17.5.2016 klo 22
Yölaulaja- ja lepakkoretki
Retkellä kuullaan ilta- ja yöaikaan laulavien lintujen ja lepakoiden elämästä. Kesto 1,5 tuntia. Kokoontuminen Halistenkosken P-paikalla.
Retken vetää biologi **Emma Kosonen**. Mukaan asianmukainen vaatetus, taskulamppu ja kiikari. Kovan sateen sattuessa retki peruuntuu.

KESKIVIIKKO 18.5.2016
Nummen kirjastossa klo 11.30–13.30
Opetuskoti Mustikan maahanmuuttajanaiset esittelevät kotimaansa ruokia posterein. Tarjolla ruokien esittelyä ja maistiaisia.
Rock-konsertti ja taidetapahtuma klo 18–20
Rokkibändi **Moonshine Rockers** soittaa, esillä monenlaista taidetta mm.

keramiikkaa ja puutöitä. Myös yleisö voi osallistua taiteen tekemiseen. Illan aikana rakennetaan yhdessä Halisten oma taideteos.

Perehdytystä inkkarimelontaan melontalaiturilla. Myllärintalon kahvio ja näyttelyt ovat avoimma. Puffetti.
Halistenkoski ja sen välitön läheisyys.

TORSTAI 19.5.2016 klo 17–20
HaliSilta
HaliSilta tarjoaa monipuolista ohjelmaa ja tekemistä koko perheelle.
Illan aikana **Jukepoika** ja **Riku Sjöroos** esiintyvät, mukana myös Sirkus-Unioni ym.ym. Katso erillistä tiedotetta tässä lehdessä.
Halisten koulun piha ja sen välitön läheisyys.

PERJANTAI 20.5.2016 klo 18
Kylvön siunaus
Vanhaa perinnettä noudattaen siunataan kevään kylvöt niin pelloilla kuin puutarhoissakin. Kylvön suorittaa maanviljelijä **Timo Ranti**, kappalainen **Mikko Laurén** siunaa.
Kokoontuminen Maarian kirkon parkkipaikalle. Kahvitarjoilu pellon laidassa, sateen sattuessa Maarian pappilan leivintuvassa.

LAUANTAI 21.5.2016 klo 12–16
Maarian pappilan toimintapäivä
"Mä taimi olen sun tarhassas." Ohjelmassa erityisesti perheille suunnattua toimintaa, joka houkuttelee tutkimaan, kokeilemaan, haistamaan ja maistamaan. Taimien myyntiä ja kasvien vaihtopöytä, hautausmaakierros. Myynnissä makkaraa ja kahvia. Katso erillistä tiedotetta tässä lehdessä.
Maarian pappilan piha ja sen välitön läheisyys.

SUNNUNTAI 22.5.2016 klo 14
Ekumeeninen rukoushetki
Ravattulan Ristimäen kirkolla
Luterilaisen reformaation juhluvuotta vietetään ensi vuonna, ja on hyvä muistaa, että Kristuksen pyhää evankeliumia on julistettu Aurajoen rantamilla vuosisatojen ajan.
Rukouspalvelun toimittavat isä **Ion Durac** Pyhän Aleksandran ortodoksisesta seurakunnasta ja rovasti, emeritus kirkkoherra **Martti Hirvonen** sekä Pyhän Birgitan ja Autuaan Hemmingin katolisen seurakunnan edustaja.
Rukouspalvelun jälkeen arkeologi **Juha Ruohonen** kertoo kirkosta ja sen menneisyydestä sekä tulevaisuuden suunnitelmista.
Opastettu kävely kirkolle (n. 1,5 km) lähtee Kuralan kävelysillalta (ent. Kampiföri) klo 13.

Tervetuloa apteekkiasioille
Tampereentien apteekkiin.

Palvelemme Tampereentien
Prisman yhteydessä.

Meiltä **S-Etukortilla bonusta**
vapaankaupan tuotteista.

Tie terveyteesi
APTEEKKI
Tampereentie

Palvelemme ark 9–20 ja la 9–17
Vanha Tampereentie 108, Turku • puh. 02 238 1457
www.apteekkitampereentie.fi

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200
email: info@levy-jaati.fi

Avoimma ark. 8–17

Sahaus-
palvelu

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

• VEIKKAUS

• OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
• MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 12–20, su 12–20

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. 02 253 9564

Mariia Korpela

– Salmelassa kaikki ovat tuttuja keskenään ja asiakkaille löytyy aikaa, viittomakielen ohjaajan opintoihin liittyvän työssäoppimisjakson Salmelassa suorittanut Mariia Korpela kertoo. Mariian seurassa käsitöiden parissa viihtyvä Vappu Pellikka.

Palvelukeskus Salmela Koti ja työpaikka metsän kainalossa

Palvelukeskus Salmela on Kuurojen palvelusäätiön ylläpitämä toimintakeskus Turun Röntämäessä. Asukkaat ja työntekijät viihtyvät luonnon ympäröimässä keskuksessa kuin kotonaan. Ja kotonahan käytetään äidinkieltä, viittomakieltä.

Kuurojen palvelusäätiön Salmela on sijainnut Röntämäessä viidentoista vuoden ajan. Tällä hetkellä se toimii kotina neljälletoista asukkaalle ja viidelletoista työntekijälle vakituksena työpaikkana. Lisäksi mukana toiminnassa on liuta tuntityöntekijöitä ja vapaaehtoisia. Keskus tarjo-

aa myös työssäoppimispaikan lähellä sijaitsevan Turun kristillisen opiston viittomakielen ohjaajaksi opiskelevalle.

Kahden toimijan hedelmällistä yhteistyötä
Toukokuussa viittomakielen ohjaajaksi valmistuva **Mariia Korpela** suoritti kuuden vii-

Vastaava ohjaaja Riitta Pekkinen mukaan Salmelan viihtyisää piha-aluetta ja ympäröivää luontoa pyritään hyödyntämään ympäri vuoden. Myös talvella ulkoillaan ja kesällä voidaan juoda päiväkahvit ulkona tai vain istuskella ulkoilmasta nauttien.

kon työssäoppimisjaksonsa Salmelassa. Hän oli toivonut pääsevänsä paikkaan, jossa olisi ikääntyneitä asiakkaita.

– Asukkaiden ikähaarukka on 37–94, kertoo Salmelan vastaava ohjaaja **Riitta Pekkinen**.

– Jotkut ovat asuneet täällä perustamisesta lähtien eli elokuusta 2001. Nyt on useampia asukkaita iältään vähän alle tai yli 90 vuotta. Asukkaat voivat asua Salmelassa elämänsä loppuun asti, mikä on myös heidän ja heidän omaistensa toivomus.

Mariia Korpelan aiemmista työssäoppimispaikoista Salmela eroaa siinä, että Salmelassa viittomakielellä on merkittävä asema.

– Se on iso plussa. Pääsin käyttämään viittomakieltä monenlaisissa tilanteissa, sillä työpäivät koostuivat perushoito-, avustus- ja ohjaustehtävistä, Mariia kertoo.

Turun kristillisen opiston viittomakielen lehtori **Marika Rauhansalon** mukaan Salmela on ainutlaatuinen paikka ja todella tärkeä yhteistyökumppani juuri tästä

syystä.

– Omia paikkoja aikuisille ja iäkkäille viittomakielisille asiakkaille on tarjolla vähän ja vielä vähemmän on tarjolla osaavaa henkilökuntaa kuurosokeiden asiakkaiden tarpeisiin, Marika valaisee.

Hoito ja viestintä käsi kädessä

Salmelassa mahdollisuus tarjota viittomakielinen opiskelu-ympäristö koetaan tärkeäksi, ja niin opiskelijoita tuleekin ympäri Suomen.

– He tuovat mukanaan tuoretta asiantuntemusta ja vaihtelua asukkaiden arkipäivään, Riitta Pekkinen kertoo.

Monet työssäoppimisjaksoilla olleet käyvät Salmelassa myöhemminkin tunti-työntekijöinä ja jotkut ovat työllistyneet Salmelaan vakinaisesti. Marika Rauhansalo kiittääkin Kuurojen palvelusäätiötä siitä, että se palkkaa viittomakielen ohjaajia vakinaisiin työsuhteisiin, mikä on sosiaali- ja terveysalan paikoissa vielä harvinaista.

– Nykytilanteessa huma-

nistisen ja kasvatustalon koulutukset eivät juurikaan anna pätevyyskysymyksiä sote-alan työpaikkoihin, joissa on todella tarkasti määritelty työntekijät per työvuoro, esimerkiksi tietty määrä lähihoitajia ja sairaanhoitajia, mutta ei ole määritelty, kuinka monta viittomakielen ohjaajaa pitää olla. Ratkaisu palkata viittomakielen ohjaaja on siis enemmän arvopohjainen: tällaisessa paikassa kommunikaatioasiat nähdään yhtä tärkeinä kuin hoidolliset toimenpiteet, Marika pohtii.

Viittomakielen ohjaajan koulutus antaa vankan osaamisen työskentelyyn paitsi eri-ikäisten viittomakielisten, myös kuulo- ja kuulonäkövammaisten, kuurosokeiden ja kehitysvammaisten sekä muiden asiakkaiden kanssa, joilla on erilaisia vuorovaikutuksen ja kommunikaation tuen tarpeita.

Työkenttä on siis todella laaja, eikä Mariakaan vielä tiedä, mihin valmistumisen jälkeen suuntaisi – töihin vai opintojen pariin, mutta työssäoppimisjaksojen

myötä hänellä on kokemusta monenlaisista paikoista ja erityisesti Salmelassa viittomakielentaito vahvistui entistään.

Vapaaehtoiset tuovat vaihtelua arkeen

Riitta Pekkinen kertoo, että opiskelijoiden lisäksi vaihtelua Salmelan asukkaiden arkeen tuo kolme vapaaehtois-työntekijää. Yksi heistä on viime syksynä viittomakielen ohjaajan opinnot aloittanut **Joa Arjoranta**, joka halusi heti opintojensa alussa nähdä, miten viittomakieltä käytetään ja toivoi saavansa kontakteja viittomakielisiin. Salmela löytyi kätevästi sijaintinsa vuoksi, sillä Turun kristillinen opisto on aivan vieressä, saman metsän laidalla.

– Minä sitten menin ja kysyin vapaaehtoistyön mahdollisuudesta. Nyt olen käynyt viittomakielisen kertaa pelailemassa ja ulkoilemassa, Joa kertoo.

Yllätyksiä ja ymmärryksen-gelejä on ollut, sillä Joa on vasta kolmivuotisten opintojensa alkuvaiheessa. Hän kertookin ensimmäisestä kuurosokeiden kanssa käytettävän taktiilin viittomakielen koke-
muksesta.

– Siinä minä seisoin kädet ojossa ihmetellen, että mitähän nyt tapahtuu, Joa nauraa. – Toisaalta taitoni ovat kehittyneet tämän vuoden aikana. Nyt voin jo keskustella viittomakielellä asioista, kun alussa pystyin lähinnä antamaan vain läsnäolon ja viittomaan yksittäisiä sanoja.

Kuten Mariia, myös Joa on aistunut Salmelan lempeän tunnelman.

– Salmelassa asukas saa olla oma itsensä, Joa Arjoranta tietää. – Jos vaikka jollakulla asukkaalla on huono päivä, sitten on huono päivä. Ollaan ihan niin kuin kotona.

Laura Tikkanen

• MAUKKAAT ANNOKSET
• NOPEA PALVELU
• ISOT PARKKITILAT

Grillattu broileri

8€

ORIKEDON TAVERNA

Avoinna joka päivä klo 10-22

Vanha Tampereentie 137 Turku, p. 02 2550 145 www.orkedontaverna.fi

Herkullinen ja runsas KOTIRUOKALOUNAS noutopöydästä

- Lounas sis. runsaan salaattipöydän, tuoreen leivän, lämpimän ruuan, ruokajuoman (vesi, maito, piimä tai virvoitusjuoma), jälkiruuan sekä kahvin ja teen
- Lounas tarjolla noutopöydästä ark. 10-15

www.turkulounas.fi

9,90€

LounasRavintola METROPOL Turku

Puutarhakatu 10, TURKU
Puh. 0400 606 520
ma-pe 10-16

Joka kevät syttyy uusia tähtiä HaliSillan taivaalle Jukepojan tukevassa musiikkiseurassa.

HaliSiltaa

vietetään perinteiseen malliin

Halisten koulun pihalla ja sen välittömässä läheisyydessä

torstaina 19.5.2016 klo 17–20

Ohjelma:

- *Tilaisuuden avaa palvelupäällikkö Raimo Oksa
- *Jukepoika musisoi kaiken iltaa
- *Riku Sjöroos laulaa
- *SirkusUnioni esiintyy
- *Halisten koulun piirustuskilpailun tulokset julkistetaan
- *Halisakka ja -ukko julkistetaan ja kukitetaan
- *SPR:n ensiapunäytös

HaliSilta on iloinen koko perheen tapahtuma.

Muuta toimintaa:

- *Maahanmuuttajajärjestöjen ruokatori ja maistiais
- *Halisten koulun vanhempainyhdistyksen puffetti
- *Maarian seurakunnan Itä-Maarian aluetyön labyrintti ja makkaranpaistoa
- *Halinen-Räntämäki ry:n muurin pohjalettuja
- *Laku-Tapsan makeistori
- *Lassila-Tikanojan nelikko, jäteopastusta
- *Puistokuntosalivälineiden ohjausta, liikuntavinkkejä
- *SPR:n pisteessä voi harjoitella ensiaputaitoja
- *Nummen kirjasto piipahtaa paikalle
- *ym. ym.

Kirpputori. Tervetuloa myymään itselle tarpeettomaksi jäänyttä tavaraa.

Illan juontaa Tapio Jokinen.

Tilaisuuden järjestää Kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry yhteistyökumppaneineen.

Jännittävää odotusta: ketkä tällä kertaa palkitaan piirustuskilpailussa! Kuvat: Timo Leinonen

”Mä taimi olen sun tarhassas”

Maarian pappilan toimintapäivä
lauantaina 21.5.2016 klo 12.00–16.15

Keväinen Maarian pappilan pihapiiri houkuttelee tutkimaan, kokeilemaan ja haistelemaan. Toimintapäivän avaa **Mikko Laurén**. **Anne Saarni** on järjestänyt yhdessä lastenohjaajien kanssa erikoisesti perheille suunnattua ohjattua toimintaa.

Pihapiiriin vanhat rakennukset ovat avoinna tutustumista varten. Myös 1200-luvulta peräisin olevaan kellariin saa kurkistaa.

Kello 14.00 hortonomi

FM **Marko Pesu** kertoo **Pehr Kalmista**, joka oli professori, tutkimusmatkailija, puutarhuri ja Maarian kirkkoherra. Kalmin syntymästä on kulunut 300 vuotta. Sen jälkeen **Pertti Pussinen** vie hautausmaakierrokselle, joka alkaa Kalmin muistolaatalta.

Päivän aikana on taimimyyntiä sekä kasvien vaihtopöytä: ”Tuo tullessasi, vie mennessäsi!”

Myynnissä on makkaraa ja kahvia.

Tapahtuma on osa Halisviikkoa ja sen järjestää Maarian seurakunta – Itä-Maarian aluetyö.

Toimintapäivän aikana Maarian pappilan pihapiiriin rakennukset ovat avoinna. Punainen vanha pappila on 1600-luvulta. Sen alla oleva kellari on ajoitettu 1200-luvulle.

Teksti ja kuva: Pertti Pussinen

Lahja tuleville unelmille

Anna lahja, josta on hyötyä ja iloa pitkäksi aikaa. Kääräise pakettiin monia etuja tuova omistaja-asiakkuus tai pesämuna rahastoja tai osakkeita.

Varaa aika konttoriimme p. 010 256 9213 tai verkossa op.fi.

Iloista juhlapäivää!

Yhdessä hyvä tulee.

OP Turun Seutu

katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen halislainen ja asunut Halisissa 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamolla.

Lipokalastajia huhtikuun illassa

Satuin kerran iltamyöhällä kävelemään Aurajoen rantaan, siihen kosken alapuolelle. Siellä oli miehiä puolisen tusinaa ”lipostamassa”.

Lipohan on pitkän varren päässä oleva nelikulmainen haavi, jota vedettiin pohjan tuntumassa rantaa kohti. Päätyrauta lieenee ollut 60–70 sentin levyinen. Lipolla kalastettiin Aurajoessa paljon. Varsinkin kalojen kutuaikana.

Nuo miehet, jotka hyvin tunsin – yksi oli setäni –, istuivat siinä rannalla, kaikenlaista hiljaa puhellen. Odoteltiin vimpojen nousua kutemaan. Huhtikuun puolihämärä ilta oli täynnä idylliä. Kiirettä ei ollut.

Viimein oli hetki koittanut. Miehet olivat noin 2–3 metrin etäisyydellä toisistaan, ja jokainen laski liponsa samanaikaisesti veteen ja veti hiljaa liponsa rantaa kohti. Veto toistettiin ja sen jälkeen taas rannalle istumaan ja tarinoimaan.

Sitä en tiedä, kuinka pitkälle yöhön miehet kalastelivat ja mikä oli saalis. Paljolti se oli miesten yhdessä oloa ja ajan viettoa. Tuo tunnelma jäi hienona pojan mieleen.

Toinenkin tapaus liposta tulee mieleen.

Olimme ostaneet omakotitalomme Halisista. Eräänä keväisenä aamuna, kun olin jo lähtenyt työhön, ilmestyi

kotiimme tuntematon vies ja kyselee vaimolta lainaksi lipoa.

– Mikä sellainen lipo on? kyselee vaimo.

– Se on sellainen haavi, millä kalastetaan. Se tämän talon edellinen omistaja antoi minun lainata sitä. Se on tuolla varaston ulkoseinällä. Saisin ko sitä lainata, tuon teille sitten lahnoja korvaukseksi.

– Ota vaan sieltä, kun kerran tiedät, missä se on.

Seuraavana aamuna, kun olin mennyt työhön, sama mies palautti lipon ja kymmenkunta elävää lahnaa vaimoni kauhuksi. Ei hänen auttanut muu kuin juosta naapureihin jakamaan lahnasaa-lista ennen työhön lähtöänsä.

Kotiin tullessani huomasin meillemkin vielä niitä jääneen. Paistoimme uunilahnaa. Todettava oli: lahnaa oli mu-
dan maku.

Aurajoen vesi oli tuolloin paljon saastuneempaa kuin nyt. Nyt se on siihen nähden todella puhdasta. Saastumisen suuri tekijä oli vesilaitos, joka laski puhdistusjätteen kosken alapuolelle Aurajokeen. Vesi oli joskus todella sakeaa. Huomaathan, jotain on näissä saastumisasioissakin mennyt parempaan suuntaan.

Aulis Katajamäki

terveydeksi!

Emmekö olekaan sitä mitä syömme?

Viime vuosien aikana on saatu aivan uutta tutkimustietoa vatsan merkityksestä ihmisen terveydelle. Tutkimuksen polttopisteessä ovat erityisesti olleet tapahtumat suolen limakalvolla.

Aikuisella on suolen sisällä puolentoista kilon verran bakteereita. Ne osallistuvat ruoka-aineiden pilkkomiseen ja muokkamiseen. Bakteerien toiminnan seurauksena muodostuu muun muassa lyhytketjuisia rasvahappoja, jotka ovat tärkeää ravintoa elimistön soluille.

Suolen pinnan värekarvojen päällä on suojaava limakerros, joka vähentää suolen sisällä olevien bakteerien pääsyä elimistöön. Heti limakalvon alla oleva immuunijärjestelmä torjuu elimistön sisälle ja verenkiertoon pyrkivät bakteerit. Näin bakteerit pysyvät siellä, minne ne on tarkoitettu, eivätkä pääse aiheuttamaan tuhoa elimistössä.

Suolen pinnan toimintaa häiritsevät epäterveellinen ruokavalio, antibioottikuurit, ympäristön hygienian heikkeneminen, kemikaalit ja ripulitautien aiheuttajat. Nämä kaikki voivat aiheuttaa limakalvon vaurioitumisen ja sitä kautta bakteerien pääsyn elimistöön.

Tiettyjen bakteerirakenteiden vapautuminen verenkiertoon kasvattaa rasvasolujen kokoa. Lihavuuden ajatellaankin syntyvät ainakin osin juuri suolen vaurion seurauksena.

Bakteerien päästessä suolen pinnan sisälle immuunivaste aktivoituu. Jos limakalvon vaurio jatkuu pitkään, tulehdusreaktio alkaa vaikuttaa koko elimistön toimintaan. Krooniset suolen tulehdussairaudet Crohnin tauti ja paksusuolen tulehdus saanevat alkunsa tällä tavalla. Ykköstyypin diabetes syntyy suoliston alueen tulehdussolujen iskiessä haiman insuliinia tuottaviin soluihin. Tätä suolen tulehdusreaktiota kutsutaan dysbioosiksi; dys tarkoittaa sitä, että joku ei toimi normaalisti, ja bios tarkoittaa elämää. Dysbioosi on siis vinksallaan oleva elämä.

Mitä sitten tehdä, jotta voisi torjua dysbioosia ja siihen liittyviä tauteja?

Apu löytyy vihanneksista, hedelmistä ja marjoista sekä kokojyvätuotteista. Ne lisäävät suolistossa sellaisia bakteereja, jotka rauhoittavat dysbioosia. Emme siis ole pelkästään sitä, mitä syömme, vaan myös sitä, mitä suoliston bakteerit tekevät siitä, mitä syömme.

Vältä sokeria, tyydyttyneitä rasvoja ja punaista lihaa, jotka kaikki lisäävät dysbioosin mahdollisuutta. Suosi kuitupitoisia ruokia, kasvisöljyjä ja kalaa.

Antibioottien käytön tiedetään tappavan suolen bakteereita sekä edistävän dysbioosia, joten vältä turhia antibioottikuureja.

Koe-eläintutkimuksista on saatu näyttöä myös keinotekoisien makeutusaineiden ja elintarvikkeissa yleisesti käytettyjen emulgaattorien dysbioosia lisäävästä vaikutuksesta. Näiden osalta tarvitaan vielä lisää tutkimuksia.

Tutkimusten tulokset ovat vakuuttaneet minua niin, että olen entisestään lisännyt vihannesten ja hedelmien syömistä sekä vähentänyt punaisen lihan syöntiä. Suositte-
len Sinullekin siirtymistä kasvispitoisempaan ruokavalioon. Kun valitset useammin vihanneksia ja hedelmiä, muun ruoan syönti vähenee automaattisesti. Ihmisellä kun on tapana syödä päivittäin tilavuudeltaan vakiomäärä ruokaa. Vihannesten korvattessa muuta ruokaa, painon hallintakin paranee ikään kuin huomaamatta.

Terveellinen ruokavalio on tunnettu jo kymmeniä vuosia. Dysbioosin merkitys erilaisten tulehdussairauksien tekijänä on kuitenkin merkittävä uutta tietoa, joka auttaa ymmärtämään ruokavalion ja suolen bakteeriston terveyttä edistävää vaikutusta.

Kesä on vihanne-
nesten, hedelmien
ja marjojen aikaa!
Terveysteksi!

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on Rantämäessä asuva lääkäri ja tietokirjailija

**HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.**

AUTO-SALO

Kärsämäentie 4 Turku
Puh. 02 2539 331

Katso vapaat asunnot:
www.tvt.fi

TVT

TVT Asunnot Oy
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Avoimna: ma 10–17, ti–pe 10–16
Vuokraus, puh. (02) 262 4888

Hyvinvointia
rakentamassa

ORION

www.maarianseurakunta.fi

Maarian
seurakunta

Suvi suloinen!

MESSUT

***Maarian kirkko**, messu joka sunnuntai sekä helatorstaina klo 10 (kesä-elokuussa osa messuista on konfirmaatiomessuja).
***Pallivahan kirkko**, viikkomessu sunnuntaisin toukokuussa klo 11, kesä-elokuussa klo 17. Johannesmessu toukokuun ja elokuun viimeisenä sunnuntaina klo 17.
Helatorstaina 5.5. klo 11 on Kansanlaulukirkko, joka on suunnattu erityisesti tänä vuonna 75 vuotta täyttävälle.

PERHEKERHOT

*Maarian pappilan tallissa ma 2.5., 9.5., 16.5. ja 23.5. klo 9.30
*Vauvakerho Maarian pappilan tallissa ma 2.5., 9.5., 16.5. ja 23.5. klo 13.30.
*Hepokullan srk-talolla ti 3.5., 10.5. ja 17.5. klo 9.30.
*Yli-Maarian srk-talolla to 12.5. klo 9.30.
*Raunistulan srk-talolla to 12.5., 19.5. ja 25.5. klo 9.30.
*Kotimäen srk-talolla pe 13.5. klo 9.30.

JUMPPAA KROPALLE JA KOPALLE

*Muistijumppa Kotimäen srk-talolla 4.5. ja 18.5. klo 13.

*Tuolijumppa Yli-Maarian srk-talolla 12.5. klo 11.30.

VARTTUNEELLE VÄELLE

*Seniorikerho Raunistulan srk-talolla ti 10.5. klo 13.

RAAMATTUOPETUSTA

*Raamattupiiri Halisten srk-talolla ke 11.5. ja 25.5. klo 18, Laurén.

MUSIIKKIA JA LAULUHETKIÄ

*Ja Jumala loi naisen -konsertti Maarian kirkossa 1.6. klo 20.30, Verbum Sonans -kuoro Marja Haikan johdolla.
*Hengellisen romanimusiikin kevätkonsertti Pallivahan kirkossa 7.5. klo 16.
*Hoitavia lauluja -lauluilta Maarian pappilassa 12.5. klo 18.30.
*Harmonikkailta Hepokullan srk-talolla 18.5. klo 18. Yhteislaulua harmonikan säestyksellä, Juhani ja Merja Forsman, Kokkola. Munkkikahvila ja partiolaisten makkarakioski. Munkkikioski avoinna klo 17.30 lähtien.
*Kepeästi kesään -lauluilta Maarian pappilan pihapiirissä 9.6. klo 18, Spoof, Vuola. Sateen sattuessa laulamme pappilan tallissa.

MUUTA OHJELMAA

*Pienpiiri Raunistulan srk-talolla ma 2.5. ja 16.5. klo 13.

*Naistenpiiri Kotimäen srk-talolla ma 2.5. ja 9.5. klo 13.

*Pappi paikalla Raunistulan srk-talolla keskiviikkoisin klo 13 (25.5. asti), Laurén.

KEVÄT- JA KESÄTAPAHTUMIA

*Piirien yhteinen keväthuha Hepokullan srk-talolla 12.5. klo 13.
*Kaikille avoin keväthuha Maarian pappilan tallissa 18.5. klo 18, Laurén, tietokilpailu, musiikki-esitys.
*Mä taimi olen sun tarhassas -puutarhatapahtuma Maarian pappilassa 21.5. klo 12. Ohjelmaa perheille, kierroksia pappilan rakennuksissa, taimimyyntiä ja -vaihtoa, makkaranpaistoa. Hautausmaakierros klo 15.
*Japanin lähetyspiirin kevätlaulujen ilta Raunistulan srk-talolla 25.5. klo 18.
*Juhannusaaton kansanlaulukirkko ja juhannusjuhla Maarian kirkossa ja pappilassa 24.6. klo 18.
*Koroisten ristin kesähartaus Marian päivänä lauantaina 2.7. klo 15

RUOANJAKO JA RUOKAILUT

*Jesari-ruoanjako perjantaisin (17.6. asti) klo 12.30, Jäkärlän ostoskeskus, Turun Nuorten Apu ry:n nuorisokahvila.
*Haliskahvila-ruoanjako tiistaisin ja torstaisin (16.6. asti, ei 5.5., 7.6. ja 14.6.) klo 12, Kardi-naalinkatu 3 A (kellarikerros).
*Vellikello-ruoanjako torstaisin klo 10 (16.6. asti, ei 5.5.), Runosmäen nuorisotalo, Piiparinpolku 13.
*Keskiviikkokeitto, 18.5. klo 12, Runosmäen srk-koti. 1€ maksu / henk. lapset ilmaiseksi. Sisältää lämpimän keiton, juomat, leivät, kahvin ja jälkiruuan.

TOIMITILAT

Maarian kirkko, Maunu Tavastin katu 2
Pallivahan kirkko, Paltankatu 2
Halisten srk-talo, Gregorius IX:n tie 8
Hepokullan srk-talo, Varkkavuorenkatu 23
Kotimäen srk-talo Arkeologinkatu 1, Jäkärlä
Maarian pappila, Sorolaisenkatu 4
Raunistulan srk-talo, Murtomaantie 12
Yli-Maarian srk-talo, Mittumaarintie 73

Muutokset mahdollisia. Lisää seurakunnan toiminnasta löydät Kirkko ja me -lehdestä sekä www.maarianseurakunta.fi.

Kuralan Kylämäen kesä kutsuu!

Kuralan Kylämäki avoinna 1.6.–28.8.

Museorakennukset ja kahvila avoinna ti–su klo 10–18. Kuralassa voi liikkua vapaasti ympäri vuoden ja viipyä vaikka eväretkellä – tervetuloa Kylämäelle! Vapaa pääsy!

Oi ihana toukokuu! 28.–29.5.

La–su 11–17 Kuralassa on kevättä rinnassa! Viikonlopun aikana juhlistetaan kevään tuloa ja ihastellaan puutarhan ihmeitä. Kokeiluverstaalla sukelletaan vanhojen valokuvien maailmaan ja perehdytään isoäidinaikaisiin perhepotretteihin.

Kätkösuunnistus

Seuraa vihjeitä rastiilta toiselle! Suosittu kätkösuunnistuskartta viihdyttää Kuralan kävijöitä myös tänä kesänä. Kartan voi noutaa infosta museon aukioloaikoina tai ladata käyttöönsä osoitteesta: <http://www.turku.fi/kuralan-kylamaki/kartat/katko-suunnistus>

Muskareita ja nukketatteria Kuralassa

Iloiset koko perheen muskarit Kuralan Vanhassa Kanalassa:
*Ma 6.6. ja 13.6.; muskariryhmät ryhmät: klo 9.30, 10.15 ja 11.00
*Ti 7.6. ja 17.6.; muskariryhmät klo 9.30, 10.15 ja 11.00
Nukketatterit 2 X Koo esittää: Tammen uusi asukas:
*Ke 8.6. ja 15.6.; esitykset klo 9.30, 10.15 ja 11.00
Järjestää: Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä ja Nukketatterit 2 X Koo
Muskareihin ja nukketatteriin on vapaa pääsy! Vanhaan Kanalaan mahtuu 45 hlö, paikat täytetään saapumisjärjestyksessä, ei ennakkovarauksia.

Ötökkäsaforit 6.–27.7.

Kuralan Kylämäessä ke ja to klo 10–12: 6.7, 7.7, 13.7, 14.7, 20.7 ja 21.7. Pikukutukijat pääsevät kokeilemaan aitoja tutkimusmenetelmiä ja luonto tulee tutuksi

ruohonjuuritasolta lähtien. Hinta 12 €. Huom! 4–12 -vuotiaille, alle kouluikäiset aikuisen seurassa.

Muinaistekniikan päivät 26.–28.8.

Pe 9–15; la–su 11–17
Työpajoja, luentoja, opastettuja kierroksia ja työnäytöksiä.
Iso-Kohmon emännän keskiviikot ja Ko-keiluverstaan kesä
Katso lisätietoja www.turku.fi/kuralankylamaki

KESÄLEIRIT

Kuralan kesäkivaleirit I ja II (suomenkieliset)

Kouluikäisille lapsille. Leirimaksu 50€/hlö. Omat eväät mukaan, pukeuduthan sään mukaisesti!
Leiri I: 6. –10.6., ma–pe klo 10–15
Leiri II: 13. –17.6., ma–pe klo 10–15

Härligt häftiga sommarkursser I och II (på svenska)

Igen en gång dags för de populära svenskspråkiga sommarkurserna på Kurala Bybacke där vi njuter av sommar och sol i en unik miljö. Kursprogrammet är en mix av natur, historia, lek och kreativitet. Kursavgift: 50 euro där material ingår. Egen matsäck med.
Läger I: 6. –10.6., må–fr, kl. 10–15
Läger II: 13. –17.6., må–fr, kl. 10–15

Kolme keskiaikaista kesäpäivää / Tre medeltida dagar 20.–22.6. (kaksikielinen/tvåspråkigt)

12 v. täyttäneille ma–ke klo 10–15.
Keskiaikaisia taitoja ja tekemisiä puusta, nahasta, villasta oman valinnan mukaan. Kurssimaksu 30 euroa + materiaalit. Omat eväät mukaan. För 12 år fyllda måndag – onsdag kl. 10–15. Medeltida tekniker i trä, av läder, textil och ull efter eget val. Kursavgift 30 euro + material, egen matsäck med.

Tervetuloa Kylämäkeen, Jaanintie 45, 20540 Turku. Puh. 02 2620420.

YY

KA

KOO

NEE

Lokerot:

- kartonkipakkaukset
- keräyspaperi
- pienmetalli
- pakkausmuovi

Saatavana myös astiaan kiinnitettävä pariston-keräyslokero.

LAJITTELU KÄY HELPOSTI KUIN YHTEENLASKU.

Neilokero on oma keräyspiste kotipihallasi. Unohda jätteiden turhat välivarastoinnit ja lajittele ne suoraan neilokeroiseen astiaan!

Tyhjennyksen hoitaa neilokeroinen erikoisauto, joka pitää jätteet erillään ja kuljettaa ne hyötykäyttöön. Kun vaihdat Neilokeroon, saat näppärän kierrätyspisteen ja teet ympäristölle palveluksen.

Kysy lisää asiakaspalvelustamme ja tee tilaus!

www.neilokero.fi
010 636 5000

www.lassila-tikanoja.fi

► JÄTEHUOLTO JA KIERRÄTYS ► KIIINTEISTÖHUOLTO JA -TEKNIikka ► SIIVOUS JA TUKIPALVELUT
► VIEMÄRIHUOLTO ► KORJAUSRAKENTAMINEN ► PROSESSIPUHDISTUS ► YMPÄRISTÖRAKENTAMINEN

Sähköjunat kiitävät Taskulassa

Pienisrautateiden maailma täyttää Taskulan kerhotilan. Radat ja maisemat muotoutuvat Heikki Paajasen (vas.), Ismo Saaren ja Aku Saaren käsissä.

Juna vilahtaa kallioleikkausten välistä ja katoaa tunneliin. Toinen juna ylittää siltaa pitkin leveän joen. Maisemat vaihtuvat: maaseutua, kylää, kaupunkia.

Junat, isät ja pojat ovat vauhdissa Taskulan pienisrautatiekerhossa.

– Olemme kokoontuneet jo yhdeksän vuoden ajan rakentamaan pienisrautatiekerhon vetäjä **Heikki Paajanen**.

Koolla on ollut enimmillään viisi tai kuusi isää ja poikaa. Tänä aikana kerho huoneen pöydille on asennettu 35 metriä ratakiskoa. Erilaisia vetureita saadaan puksuttelemaan kuudesta seitsemään. Rata mutkittelee erilaisten maisematyypp-

pien läpi. Rata on sähköistetty.

Isän ja pojan yhteinen harrastus

Aku Saari istahtaa ohjauspöydän ääreen ja juna lähtee liikkeelle. Isä **Ismo Saari** seuraa poikansa työskentelyä.

– Hyvin näyttää juna kulkevan! Poika on tehnyt kotiin oman junaradan huoneensa pöydälle ja saanut siinä ajoharjoitusta, toteaa isä.

– Olemme olleet kerhossa

alusta saakka. Täällä tulee oltua yhdessä pojan kanssa. Harrastus yhdistää.

Aku on isän kanssa samaa mieltä.

Junan vauhti kiihtyy. Maalaismaisema muuttuu kaupungiksi. Juna pysähtyy asemalle, jolla on matkustajia odottamassa.

Maisemamestareita

Heikki-ohjaaja ottaa esille liimaa, teesihdin ja hienoa hiekkaa. Junaradan penkka saa hiekkakerroksen. Viereen tehdään nurmikkoa. Maisema on muotoiltu rimoista, levyistä, pahvista ja paperimassasta.

– Kaikki pyritään tekemään mittakaavaan, Heikki Paajanen selvittää. – Yleisimmin käytetään suhdelukua 1:87. Silloin raideleveys on 16,55 mm. Kaikki rakennukset ja muu rekvisiitta pyritään mitoittamaan samalla tavalla. Vähänhän se vaatii laskemista, mutta siinä se taito kehittyy.

– Olemme tehneet mahdollisimman paljon itse. Maisemointi on yhteistyötä. Ympäristön tekemisessä riittääkin työtä vielä pitkäksi aikaa. – Ratakiskot, veturit ja junavaunut olemme ostaneet. Suomalaista kalustoa on valmiina hyvin vähän. Tällä hetkellä ainoa kaupasta ajovalmii-

na löytyvä suomalainen veturi on Roco:n valmistama VR:n sähköveturi SR2. Nykyisin saa internetistä valtavasti vihjeitä pienisrautatieharrastuksesta.

– Minun vastuullani on myös sähköistäminen, toteaa Heikki Paajanen. Olen sähköistänyt radan ja rakennuksisakin on valot.

Ympäristö ja rakennukset voidaan tehdä aitojen liikennepaikkojen mukaisiksi, mutta Taskulan kerhossa junaradat mutkittelevat kerholaisten itsensä suunnittelemissa maisemissa.

Lisää tekijöitä, lisää ratoja

– Mukaan mahtuu uusia kerholaisia, Heikki Paajanen ylläyttää.

– Sopivin aloittamisikä on siinä kahdeksasta kymmeneen vuotta. Silloin pystyy jo hyvin itsenäiseen työskentelyyn. Pienisrautateitten rakentelu on erittäin sopiva isän tai isoisän ja lapsen yhteiseksi harrastukseksi.

– Välillä isä saa olla opettamassa, mutta joskus näyttää poika olevan näppärämpi, toteaa Ismo Saari. Aku-poika hymyilee:

– Hyvin ollaan toimeen tultu kerhoilloissa isän kanssa.

Teksti ja kuvat: Pertti Pussinen

Peruskouluikäisten Taskulan pienisrautatiekerho kokoontuu isien tai muun aikuisen kanssa Taskulan kerhuhuoneella Mullintie 16. Sisäänkäynti on viereisessä porttikäytävässä. Kevään 2016 kerhoillat ovat torstaisin klo 17–19. Tarkempia tietoja antaa kerhon vetäjä Heikki Paajanen, puh. 040 7688 305.

Asemien ympärillä kohoaa välillä kaupunki, välillä maalaismaisema.

Heikki Paajanen ohjaa junia radoillaan.

Veturi kiskoo tavarajunaa asemalle.